

List izdaja republiški odbor Sindikata delavcev družbenih dejavnosti SRS - Izhaja štirinajstrednevno med šolskim letom - Ureja uredniški odbor, odgovorna urednica Neža Maurer. Naslov uredništva: Ljubljana, Poljanska 6/1, telefon 315-585 Ljubljana, Naslov uprave: Nazorjeva 1/1, telefon 22-284 - Poštni predal 355-VII.
Letna naročnina: 20 din za posameznike, za šole in druge ustanove 40 din - Št. tek. računa: 501-8-26/1.
Tiska ČZP Ljudska pravica

LJUBLJANA, 3. MARCA 1972
LETO XXIII. - ŠT. 5

PROSVETNI DELAVEC

LIST DELAVCEV V VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNIH ZAVODIH

KAKO BO LETOS, SE ŠE NE VE...

1. marca je bila 17. seja republiške izobraževalne skupnosti, ki naj bi odločila o letošnjem finančnem načrtu. Denarja je za obvezno in priporočeno premalo!

Deset točk dnevnega reda je nekako prehitro potekalo. Čutili je bilo nemir med 62 prisotnimi člani republiške izobraževalne skupnosti, ki so se na izredno pomembno sejo zbrali v mali dvorani republiške skupščine.

Poročilo o delu izvršnega sveta je prikazalo vso obremenjenost tega pionirskega telesa in o ga sprejeli brez pripomb. Vse priznanje!

Prav tako so brez pripomb in priznanjem sprejeli poročilo o delu republiške izobraževalne skupnosti in upravnega odbora klada za štipendije. Tudi zaljučni račun ni delal preglavic.

Nemir je pričel kazati otipne znake pri predlogu programa izobraževalne skupnosti za letošnje leto. Nekaj ocvirov: - visokim šolam je treba omogočiti sistemizacijo delovnih mest laborantov in knjižničarjev, saj omogočajo sodobne delovne metode s študenti; področje šolstva je še vedno proračunsko in bo tako ostalo, dokler ne bomo uresničili stavbnih amandmajev (da se bo posrečilo, je treba okrepitev rokovne službe, le tako bomo republiški skupščini lahko predložili podatke, na podlagi katerih bo upravičeno odobrila prejetje ustavno smer); - kakovostne težave se v šolstvu kažejo na vseh nivojih. Manjka učiteljev v oddelkih krajih, kjer ve v slabih stanovanjih, so službeno in gmotno premalo spoštovani, nimajo možnosti

napredovanja, nimajo prednosti za premostitev na lažje delovno mesto po nekem določenem času. Kežar: „Ministri so v imenu kralja to stvar uspešneje urejali z dekretom za 5 do 10 let!... Šol je bilo seveda manj (op. pis.), - kaj bo v novem šolskem letu, ko bo začel delovati zakon o predpisani izobrazbi? (Od zakona ne bomo odstopili. Ne smemo! Kvaliteto pouka je treba dvigati). Stavbe. (Vsaj 30 je še takih, kjer se lahko zruši strop, kot se je v osnovni šoli v Šmarju).

Sledil je predah, ko so ocenili skupno načrtovanje nalog vseh pedagoških institucij v letošnjem letu. Dobro! Taka skupna pot je uspešnejša in že dolgo si jo vsi žele.

Norbert Jedlovčnik je opozoril, da bo aprila spet razstava učil na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani. Štiri dni. En dan se bodo pogovarjali o „diktiranih paketih“ gospodarstveniki, en dan pedagogi. MOM je prinesel skupinski pouk, o katerem smo prej desetletja le govorili! (MOM = moderna matematika).

Pospeševanje šolstva na razvitih območjih ni bilo zavrnjeno. Dokument izvršnega odbora predstavlja izhodišče politike ali po domače: vključevanje v razreševanje socialne problematike v 11 občinah, ki so po zakonu spoznane za nerazvite. - Črnomaljska občinska skupščina je sprejela sklep, da ne bo uvajala podaljšane bivanja. Ne gre, da bi nekateri učenci imeli dva učitelja, drugi bi bili brez njega. Prav gotovo pravilna odločitev, ki pa

(Nadaljevanje na 2. strani)

OSNOVNO: koliko dela si opraviš

V četrtek, 2. marca, je bila IV. razširjena seja predsedstva republiškega odbora Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije.

Najvažnejša točka dnevnega reda je bila verifikacija osnutka KATALOGA-3 osnov in meril samoupravnih sporazumov družbenih dejavnosti. Po temeljitem pretresu celotnega gradiva in z vnašanjem dopolnil ter pojasnil je bil osnutek verificiran. Prevladalo pa je prepričanje, da je ta KATALOG - kot so bili tudi dosedanja - osnova za primerjavo in usklajevanje osebnih dohodkov v me-

jah možnosti, ne pa za togo in rigorozno izvajanje njihovih postavk. V naše delovne kolektive naj bi vnesel čim boljše in čim bolj pravično delitev osebnih dohodkov. Osnovno načelo naj bo: kolikor dela si opraviš, toliko dobiš plačila.

Natančneje o seji, o razpravi ter ostalih problemih, ki so jih obravnavali, bomo poročali v naslednji številki.

IMAMO LAHKO LE ENO ŠOLO — družbeno angažirano socialistično samoupravno šolo

Idejno vzgojna funkcija šole je integralni del njenega delovanja za doseganje družbenih vzgojnih ciljev. Zadnji dogodki, zlasti 21. seja ZKJ, pomenijo novo spodbudo za poglobljanje te vloge. Menimo, da ni razlogov, da bi idejno in politično vlogo izolirano poudarjali ne oziraje na to, da je leta del širšega vzgojnoizobraževalnega procesa v zadnjem času potisnjena na stranski tir zato, ker so vse naše skrbi posvečene težnji po doseganju izobraževalnih rezultatov (skrb za manjši osip, dopolnilni pouk, skrb za nova učila). Od tod izvira tudi zanemarjenost vzgojnih pa tudi idejnih vprašanj šole. (Boris Lipužič, direktor zavoda za šolstvo SRS).

Te dni potekajo v vseh občinah naše republike sestanki, namenjeni ravnateljem raznih šol. To so pravzaprav razgovori o uresničevanju družbenih vzgojnoizobraževalnih smotrov, ki se jih udeležujejo tudi sekretarji občinskih komitejev ZK, predstavniki občinskih konferenc SZDL, občinskih skupščin in temeljnih izobraževalnih skupnosti. Posvetovanja naj bi dala odgovor predvsem na vprašanja: kje so vzroki, ki onemogočajo ali ovirajo uresničitev družbenih vzgojnih ciljev naše šole; kako doseči družbeno angažiranost in idejno enotnost? V razpravah naj bi se izoblikovali tudi predlogi o tem, kako preprečiti negativne vplive, ki ovirajo uspešno uresničevanje družbenih vzgojnoizobraževalnih smotrov.

Pobudo za ta posvetovanja je dal republiški zavod za šolstvo, ki je 25. februarja pripravil tudi posvetovanje o vlogi ravnatelja pri uresničevanju družbenih vzgojnih smotrov naše šole. Uvodni referat na to temo je imel direktor zavoda za šolstvo Boris Lipužič, s koreferatoma pa sta sodelovala pedagoška svetovalka zavoda Renata Mejkova in ravnatelj II. gimnazije v Ljubljani Slavko Podmenik. V drugi točki dnevnega reda je predsednik komisije za pripravo vsebinskih izboljšav za delo

gimnazij v Sloveniji dr. Vlado Schmidt obrazložil udeležencem posvetovanja izhodišča o reformi gimnazij.

Celotno gradivo s posvetovanja bo objavljeno v reviji Vzgoja in izobraževanje, v našem listu pa objavljamo tokrat nekaj odlomkov iz uvodnega referata in koreferatov.

Boris Lipužič: Družba določa vsebino, cilje in smotre vzgoje in izobraževanja

Ko govorimo o idejnovzgojni funkciji šole, ki je in mora biti integralni del njenega delovanja pri uresničevanju družbenih vzgojnoizobraževalnih ciljev, je razumljivo, da temelji idejno-vzgojno delo šole na marksističnem svetovnem nazoru, kar je jasno in nedvoumno izraženo tako v dokumentih Zveze komunistov Jugoslavije in Slovenije kot tudi v omenjenih stališčih prosvetno-kulturnega zbora zvezne skupščine o nalogah šole pri družbeno-političnem vzgajanju in izobraževanju mladine.

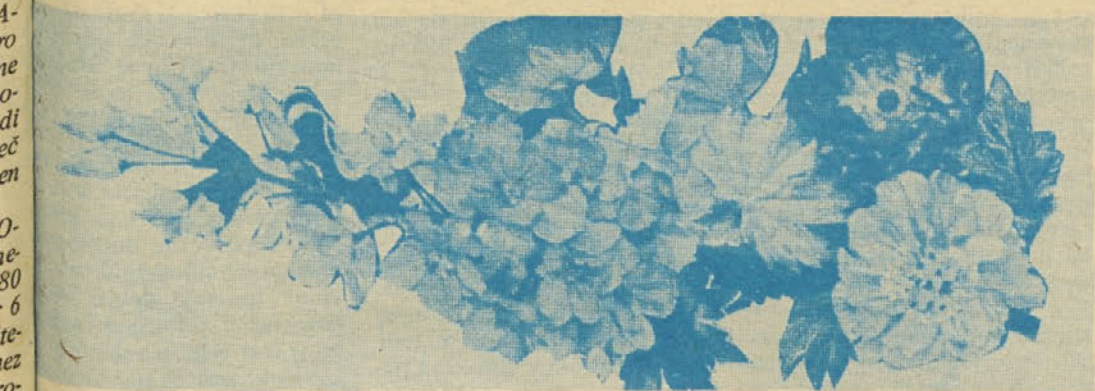
Poudariti je treba, da idejno-vzgojnih nalog šole ni mogoče ločiti od vzgojnoizobraževalnega procesa ter ciljev, ki si jih zastavljamo s celotnim programom življenja in dela v

šolah. Zato je razumljivo, da idejna vzgoja ne more biti samo naloga enega samega predmeta ali skupine družboslovnih predmetov. V vsakem predmetu, v vsaki dejavnosti v šoli je mogoče določiti in uresničevati smotre, ki lahko mladega človeka čustveno in razumsko oblikujejo v družbeno angažirano, aktivno osebnost. Šola si torej mora prizadevati, da razvije v mladem človeku miselno kritičnost in ustvarjalnost za poznavanje in razumevanje naše družbene stvarnosti in njen nadaljnji razvoj.

Šola kot družbeno angažirana institucija je dolžna načrtno pripravljati mlado generacijo za ustvarjalno delo v socialistični samoupravni družbi. Ker ima tako pomemben delež pri oblikovanju mlade generacije, je razumljiv družbeni interes za vsebino in metode vzgojnoizobraževalnega dela. Zato družba ne more biti nezainteresirana za rezultate vzgojnoizobraževalne dejavnosti šole, za povezanost šole s družbenim okoljem, za odmevnost in odzivnost vzgojnoizobraževalnega procesa na družbenopolitično, ekonomsko in kulturno življenje.

Nasprotje družbeno angažirane šole je indierentna, idejno nevtralna šola. Pristaši tega koncepta radi naglašajo, da odklanjajo angažiranost, dogmatizem in indoktrinacijo. Zavzemajo se za prikazovanje in posredovanje dejstev, brez vrednostnega odnosa učitelja do posredovane snovi. To pojmovanje je za nas nesprejemljivo, ker taka šola ne pripravlja mlade generacije za vključevanje v družbo in jo ne usposablja za reševanje konfliktnih situacij. Eden izmed

(Nadaljevanje na 5. strani)

ENKRAT V LETU — PRAZNIK

Lepe besede so kot cvetje: ne ostanejo — a dajo občutek lepote, miru in sreče. Sprejmite jih za dan žena — saj so resnične, tako resnične kot cvetje, ki vam boste dobile v dar. In ne jete se nanje, če bo morda tudi ovenele kot cvetje — saj besede nimajo tiste moči kot dejanja. Besede so cvetje — dejanja so sadovi.

Zelimo vam lep, vesel in srenjen dan žena! Ne morejo biti ti dnevi v letu praznični dnevi — ostali so navadni dnevi, vlačijo s seboj vsa težka izo-

čila, dediščino minulih dob od takrat, ko sta bila lov in boj najvažnejša ter sta na odločilno prvo mesto postavila moškega.

Četudi niso vsi dnevi v letu v znamenju enakopravnosti, v znamenju Klare Zetkin, Roze Luxemburg ter vseh njenih borbениh naslednic do naših partizanskih borb — naj bodo vendarle vsi dnevi prežeti z našo vero v vrednost lastnega dela, ne glede na to, koliko je cenjeno in kako je ocenjeno. (Tu mislim tudi na vse tisto drobno

delo, ki je navadno zapaženo šele tedaj, kadar ga ne opravimo.) Vsak od dni v letu naj bo osvetljen s prepričevanjem, da socialistična družba iskreno želi pravično razdeliti breme skrbi za mladi rod med mater, očeta in družbo kot celoto. (Vsaka misel o krivici breme samo še oteži.) Za to si vsi prizadevamo.

Kot zadnje in morda najvažnejše: verjemimo v prijateljstvo in ljubezen; verjemimo, da so vsi šopki in vse lepe besede resnično odsev vdanosti in spoštovanja. A zakaj tako malo vdanosti in spoštovanja? Zakaj samo enkrat v letu? Vsak daje toliko, kolikor ima. Ta mnogo, oni malo. Verjemimo, da si slednji prizadeva dati kar največ. (Izjeme pa so povsod.)

Vsem prosvetnim delavkam čestitam za dan žena, čestitam jim za vse doslej opravljeno delo ter jim želimo uspehov v prihodnje!

Redni razpis

PROSTIH DELOVNIH MEST

Letošnji redni razpis prostih delovnih mest bo izšel v Prosvetnem delavcu 14. aprila. Šolska vodstva prosimo, da pošljejo razpise republiški sekretariatu za prosveto in kulturo Ljubljana, Župančičeva 3 — najkasneje do 20. marca.

Kako bo letos, se še ne ve...

(Nadaljevanje s 1. strani)
žal zrcali škripanje šolanja učiteljev. Kadrovske šole se premalo zavedajo situacije. Stika s terenom je premalo.

Mgr. Roman Oberlintner, pomočnik republiškega sekretarja za prosveto in kulturo, je pojasnil, da je treba kadrovske šole približati terenu. Oddelki za razredni pouk v Novem mestu, Novi Gorici, Celju in Murski Soboti so že zbrali dovolj kandidatur. (Vendar je bil „informativni dan“ za srednješolce najslabše organiziran na pedagoških akademijah). Borovčeva: „Študenti za praktike je treba odvzeti balast, jim posredovati literaturo.“

Skupščina je s 1. marcem dala v javno razpravo do konca maja OSNUTEK NAČRTA VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA DO 1975. leta. Uskladjeni bodo ta dokument s podobnimi. Šolstvo bo osvojilo „drseče“ načrtovanje, kar pomeni: vsako leto načrtovati za pet let naprej. Slovenija že leta 1985 ne bo imela toliko dela, sposobnih ljudi kot delovnih mest. Kapacitete šol so že sedaj premajhne. Osip je še vedno zelo visok v osnovni šoli in med študenti, nekaj manjši je na srednjih šolah. Očitno samo z rednim šolanjem vseh potreb po učenju ne bomo zadostili. Del denarja bo moral odtekati v stalno izobraževanje odraslih, za popravljanje napak osnovne šole, vsaka temeljna izobraževalna skupnost bo učinkovita le s kadrovske komisije. Izobrazbena struktura zaposlenih v Sloveniji je nižja od drugih republik, nižja od razvitega sveta.

V odmoru. Zajeli smo sapo. Predlog sklepa o etnotnih osnovah meril za financiranje dejavnosti letos. Miran Masl je opozoril, da je v „razvitih“ občinah že čutili težnje, da bi zmanjševali stopnje prispevka za šolstvo. Vekoslav Ferbežar je obvestil skupščino, da bo sekција za osnovno šolstvo sprožila postopek za spremembo samo-

upravnega sporazuma. Kejžar: „Razmislite o šolninah za dijake in študente – ponavljalce!“ Misel je stara vsaj dve leti. Kaže, da se bo prebila. Saj ne vemo, kako razdeliti. Pri osebnem dohodku so rekli, da ne. Načeti štipendije bi bil slab zgled za delovne organizacije, prišlo bi do katastrofalnih posnemanj, je opozoril prisotni študent. Žal mu skoraj lahko verjamemo. Jedlovčnik: „Prosvetni delavci so marsikaj potrpeli, sedaj niso več pripravljivi razumevati. Občine so si spet delile denar, sedaj niso več pripravljeno razumevati. Občine so si spet delile denar, ki ga za prosveto ni bilo. 38 % otrok na področju TIS Slovenska Bistrica je normalno razvitih Ostalo je prizadeto.“

Zajc: „Sem za to, da se nihče z zadostnim uspehom ne vpiše v srednjo šolo.“ OPOZORILO: temeljne izobraževalne skupnosti so izplačevale OD več so predpisovala merila. Pritiski se lahko končajo zelo čudno, celo nevarno. PREMISLITI!

Finančnega načrta torej niso sprejeli. Izvršni odbor bo sedel, računal, prekladal in iskal najboljše rešitve. Malo bomo pa gledali izpod odeje... Ni pomoči. Za sedaj še ne. Najti jo je treba. Prihodnja seja republiške izobraževalne skupščine bo konec marca. Takrat lahko pričakujemo potrditev predračuna.

Ob koncu je predsednik dr. Lujo Šuklje podelil najbolj agilnim članom republiške skupščine priznanja – diplome. Moralno priznanje, ki so ga zaslužili. Z novimi volitvami bo novih polovica članov. Tudi to bo opravljeno marca.

To je bilo najbolj razburljivo na seji. Podrobnosti boste lahko prebrali v zapisniku informacij republiške izobraževalne skupnosti. Materialov je najmanj 1 kg. Kdor jih želi preštudirati, so dosegljivi na TIS. Niso skrivnost.

Za vas je sedela na seji

JOŽA ZAGORC

ŽELEZARNA (linorez, Damjan Renko, osn. šola „Tone Čufar“ Jesenice) – z razstave v Šoštanj

Hitreje in ceneje do novih telovadnic

Velike in še vedno naraščajoče potrebe po novih šolskih prostorih in telovadnicah, pa tudi finančni in tehnični problemi s tem v zvezi so pred kratkim spodbudili republiško izobraževalno skupnost Slovenije k tehtnemu koraku pri reševanju tega vprašanja. Skupnost z republiškim sekretariatom za prosveto in kulturo ter zavodom za šolstvo SRS ter nekaterimi našimi industrijskimi oziroma trgovskimi podjetji je skupnost pripravila pogodbeni dogovor o programiranju, inženiringu in izvedbi novih šolskih zgradb, telovadnic, športnih prostorov in podobno. Dogovor se nanaša na šolske objekte v industrijski izvedbi montažnega tipa in prodajo na ključ.

Naj navedemo temeljne motive iz razprave k sporazumu o pogodbenem sodelovanju. Montažna gradnja ne posega na področje velikih, večnadstropnih zgradb, zidanih na klasičen način iz tehničnih, urbanističnih in drugih razlogov. Zelo pa je prikladna kot dopolnilo matičnemu posloju in deloma tudi za samostojne zgradbe; v teh primerih nudi celo določene prednosti. Ena prvih je brezdvoma kratek rok izgradnje, nekaj tednov ali kak mesec potem, ko je položena temeljna plošča. Ne gre pri tem samo za pridobitev na času uporabnosti; bolj važno je, da se izognemo proračunskim negotovostim in

podražitvam prek pogodbe. Tehnika že razpolaga z montažnimi gradivi, ki glede trajnosti, statike, raznih vrst izolacije itd. povsem ustreza postavljenim zahtevam, višje cene nekaterih specialnih materialov pa se dovolj izravna na prihranku pri stroških za delovno silo. Standardi serijsko izdelanih gradbenih elementov dopuščajo mnogo možnosti pri naknadnih pregraditvah, dograditvah in podobno ob spremenjenih ali naraščajočih potrebah uporabnika, pa tudi glede na njegove vsakokratne finančne zmogljivosti. Pogodbeni partnerji vidijo v medsebojni, organizirani povezavi še vrsto prednosti, tako npr. boljši izkoristek in uravnavanje lastnih proizvodnih zmogljivosti, kar pomeni ekonomski prihranek njim in naročnikom hkrati.

Prvi tak dogovor so pred kratkim podpisala razen treh navedenih republiških ustanov še podjetja: „Lesnina“, „Projektmetal“ in „Pristan“ iz Ljubljane, „Trimo“ iz Trebnjega in „Elan“ iz Begunj kot ustanovitelji. K pogodbeni skupnosti bodo v kratkem pristopili še drugi udeleženci. Pogodbene stranke bodo obravnavale skupne interese in programe na skupnih sestankih, med seboj pa bodo sklenile posebne tozadnevne dogovore. Pogodbena doba je deset let.

J. R.

Še veliko nejasnosti

Pred dnevi je bil v Murski Soboti sestanek ravnateljev Pomurja. Sestanka so udeležili tudi: sekretarja občinskih komitejev ZK, sekretar medobčinskega sveta ZKJ tovariš Miro Župančič, tajnik občinskega odbora SZDL in član zvezne konference SZDL tovariš Bačič in sekretar občinskega odbora SZDL iz Gornje Radgone.

Prof. Alojz Novak, vodja organizacijske enote zavoda za šolstvo iz Murske Sote, ki je sestanek sklical, je razpravljajal predvsem o vlogi osnovnošolskega ravnatelja v današnjih prizadevanjih ZKJ za politično in gospodarsko stabilizacijo jugoslovanske družbe. Vsaka družba je in bo postavljalna vzgojne smotre svojemu času. Zato mora biti naša družba funkcija sodobnih socialističnih vzgojnih smotrov, ki izvirajo iz naših potreb za naše potrebe. Če bi bila naša šola družbeno neangažirana, bi kaj kmalu postala plen najrazličnejših nesocialističnih vplivov. Vzgoja mora biti za našo socialistično družbo namenska, torej smotrna in družbeno organizirana, vsekakor taka kot jo terja današnji čas. Zato se ne moremo strinjati s funkcionalno vzgojo, ki je zunaj družbenih dogajanj. Če se kje pojavlja, je to treba nadzorovati, da nam ne izmalči podob našega mladega človeka. Današnja šola mora biti v najtesnejšem stiku z življenjem in integralni del današnje družbe.

Vsi ravnatelji in sekretar občinskega odbora SZDL v

Murski Soboti tovariš Bačič menila, da šola ne more biti angažirana in da pouk v šoli more trpeti idejne ohlapnosti. Tovariš Karel Kukič, sekretar občinskega komiteja Murske Sote, je dejal, da iz revnih krajev, kamor sodi tudi naše Pomurje, ne moremo pričakovati toliko duhovnega bogastva, kot iz bogatejših. Govoril je tudi bistvu samoupravnih odnosov in o tem, da delovni človek odloča o uspehi svojega delovnega in s tem je v zvezi tudi z litivjo dohodkov po delu, brez tega ne moremo govoriti o samoupravljanju na naši šoli.

Tovariš Župančič, sekretar medobčinskega sveta ZK, zvezni poslanec, se je povrnil misel, da zahteva današnji jasno opredelitev, da mora vsa učiteljska jasno povedati, da je za današnjico, za cilje smotre naše socialistične vzgoje. Nikoli ni bila odgovorna današnjega človeka za njegovo delo večja, kot je danes. Učitelj, ki ni trden v materialističnem svetovnem nazoru, najraje umakne v drug poklic, učiteljske vrste je treba uveljaviti take odnose, ki povezujejo, pa razdvajajo. Pri našem delu moramo biti budni in se hitro odzivati, ko gre za antisocialistične pojave.

Vsi ravnatelji osnovnih šol Pomurja so sklenili, da bodo vsebino sestanka seznanili kolege v svojih kolektivih, kar med učitelji je še nekaj nejasnosti, ki jih bo treba odpraviti. MANKO GOLIC

Naj se oglašijo praktiki in strokovnjaki

DODATNO NAGRAJEVANJE „BREZ UPA ZMAGE“

V dveh številkah Prosvetnega delavca sem zasledila članke pod naslovom „Naj se oglašijo praktiki in strokovnjaki“. Govorijo o vprašanju, ki je marsikoga prizadelo – povečana učna obveznost.

Tovariš A. M. iz Ptuj je navedel zanimiv podatek, da učitelj 4. razreda kar 105 ur več kot njegov kolega v 1., 2. ali 3. razredu. Zelo me je začudila razlaga uredništva, da za sedaj še ni analiz o tem, za koliko je delo učitelja v posameznih razredih zahtevnejše. Vsi preprosti praktiki se namreč strinjajo, da je delo v 1. razredu res metodično najzahtevnejše in da se obseg dela nato stopnjuje – snovno in tudi obseg pisarnih izdelkov se povečuje; torej s tem tudi učiteljevo delo. To je v 4. razredu gotovo vsaj enakovredno delu v 2. in 3. razredu. Strokovnjaki pa menda tega ne vedo ali pa mislijo nasprotno, ker so nalo-

žili učitelju 4. razreda še dve dodatni uri. Sama sem udeležena v vseh štirih razredih in dobro poznam.

O dodatnem nagrajevanju bilo govora v vašem komiteju. Žal je najbrž v vseh kolektivih tako, da je to bolj „brez upa zmage“. Vsi smo si tako, da najraje upoštevamo to, kar je diktirano z zakonom in se ni potrebno spuščati v pravice, ki se včasih neprijetno končajo. Človeku se zdi koleno za malo, da se moraš boriti za to, kar je jasno in najbrž bilo z zakonom določeno.

Ob koncu bi dejala še to, smo učitelji posebno grenko sprejeli povečano dolžnost, imamo občutek, da se „vrhu“ spoznajemo dobro na janje nalog, pri nagrajevanju še vedno velja parola – pokajte. V naši občini in še vnetno v kateri, še danes nimamo urejenega samoupravnega dogovora in kdo ve, kdaj se bo nupanje na boljše čase izpolnilo.

ZDENKA HANŠ

Pometajmo pred svojim pragom

Ravnatelji nekaterih šol pogosto govorijo, kako se je na njihovi šoli v zadnjih desetih ali več letih zvrstilo toliko in toliko učiteljev (Te številke niso majhne.) Kaj je za to trditivo? Ponekod gre odročne kraje, kjer so pogoji učiteljev težki. Ponekod pa vendar ni tako...

V mislih imam mlajše učitelje, ki pridejo na delovno mesto neizkušeni in za intrige starejših nepodkovani. (Z besedo „starejši“ mislim tiste, ki so že dlje na šoli.) Nekega učitelja je šola sprejela delovno razmerje, ko ji je manjkala skoraj polovica učiteljev. Je vse, kar je bilo treba. Toda ne dolgo: z bolniških in porodniških dopustov so se začele vračati učiteljice – in nadomestni učitelji. Niso redki primeri, ko je tudi ta nekolikanj odvisen od skupnosti starejših učnih moči, ki si jemljejo pravico vladati na šoli.

Tisti ravnatelj, ki je dovolj razgledan in moder, zna takšno stvar navadno preprečiti – ne le zdraviti. Vendar ne moremo pričakovati, da bodo vsi ravnatelji idealni (kot tudi od učiteljev ni nič goče tega pričakovati). Najhuje je tedaj, kadar je ravnatelj nezadovoljen in še nevrotična osebnost – kakršnega je lahko besneti pa tudi prestrašiti. Ni dvoma, da sta v takem primeru enostnost in samoupravnost kolektiva resno ogroženi.

Zavoljo nezdravih odnosov v kolektivih trpijo učitelji – še najbolj pa otroci. Kaj poredčijo na vseh to starši, delavci, kmetje? ljudje trdo delajo, dajejo svoj delež tudi za šolstvo – njihovi otroci pa morajo prestajati težke ure v neurejenem šolskem ozračju. Zato zati ne morejo. To lahko storijo le učitelji.

Iz dopisa R.

POGLED SKOZI ŠOLSKO OKNO

Stara in nova učilnica

Ob začetku šolskega leta smo imeli težave, kdo bo razrednik učencev, ki bodo to leto obiskovali peti razred. Tovarišica, ki jih je poučevala od prvega razreda, je bila vsako leto bolj razočarana. Ugotavljala je, da so učenci telesno in duševno slabo razviti. Hudo-mušna Agata je menila, da je tisto leto, ko so se ti otroci spočeli, šmarica dobro obrodila. Ker pa je bil ta razred tudi številčno šibak, je imel učilnico v temačni izbi nad mrtvašnico ob vaškem pokopališču. Pozimi so se učenci dusili v dimu ali pa zmrzovali pri odprtih vratih. Ker je bila soba premajhna, so premočene čevlje puščali na ganku pred vrati. Ko so se po pouku obvali, je bilo vse ledeno...

Ob polletju – pred letom dni – je izdelala komaj slaba polovica in tovarišica je trdila, da tudi ob koncu leta ne bo bolje. Učiteljski zbor pa je sklenil, da je treba merila znižati in ob koncu šolskega leta je izdelala večina...

Pred pol leta bi bil z velikim zanimanjem pričakoval te učence, katerim naj bi sem razrednik. Razredu se je pridružilo še osem novjavljencev. Poučevanje smo začeli v novi šoli. Učenci so bili čisto zmedeni. Niso mogli verjeti, da bo imel vsak svoj prostor in polovico

šolske mizice. Z nekakim strahom so polagali na svetle površine svoje polomljene trikotnike in topa šestila. Zdaj so šole ugotovili, kako oguljene torbe in nahrbtnike imajo in da njihovi preklunjeni čevlji ne sodijo na lične police. Je bilo pa že bolje prej, ko so ostajali na ganku nad pokopališčem. Tam niso bili na očeh. Tudi sprani, zakrpani rokavi so bili mnogo bolj oguljeni na belih mizicah kot prej na črvojedih, starih klopeh.

Učencev se je polotil čuden nemir – in bilo je, kot da jim je prišla do zavesti neka krivica, ki pa je niso znali opisati. Saj so vendar dobili novo šolo in so lahko srečni! Imajo lepo tablo – prejšnja je bila črna in vsa razbrzdana kot kmečko dvorišče. Ta pa je zelena in polikana. Oni pa vendarle učno snov še vedno vse križem pišejo v dva zvezka – saj si ne morejo za vsak predmet kupiti posebnega. Knjigo za spoznavanje narave ima v vsakem razredu samo 9 učencev...

Zakaj jim starši ne kupijo, kar je treba? 28 odstotkov učencev je iz nepopolnih družin; 50 odstotkov učencev močno zaostaja v telesnem razvoju. Večina jih občasnno izostaja od pouka zaradi dela na polju in v vinogradu; nekaj jih redno izostaja zaradi boleznih (slabo so oblečeni in obuti ter se pogosto prehladijo). Večina je podhranjenih...

Gledam jih pred sabo – in v tej svetli učilnici se mi zdijo mnogo bolj drobni in bolj bleđi, kot so bili prej. Učim jih kot morem in jim – želim si, da bi jih naučil čim več. Predvsem pa želim, da bi imel pregled iz oči, da preživijo in da bi pridobili iz našega svetlega razreda neizrečeno in nedojeto vprašanje, kaj je vendar narobe, kakšna je krivica, ki jo moramo prenašati.

Iz dopisa JOŽETA PERŠETA

VZGOJITELJICE

najboljše prijateljice naših otrok najboljše svetovalke naših staršev

Delo s starši - seminarja za vzgojiteljice vzgojnovarstvenih zavodov

Zavod za šolstvo SR Slovenije je v februarju organiziral v Ljubljani in Škofji Loki seminar za vzgojiteljice vzgojnovarstvenih zavodov z delovnim naslovom - Delo s starši. Seminar je vodil prof. Jože Valentinčič. Udeležilo se ga je 45 vzgojiteljic iz ljubljanske okolice (Ljubljana, Polje, Grosuplje, Kamnik, Vodice, Črnuče, Zalog in Polhov Gradec) ter iz Škofje Loke, Golnika, Trziča in Žirov. Smoter seminarja je bil: seznaniti vzgojiteljice z novimi, uspešnimi metodami in oblikami individualnega in skupinskega dela s starši jih usposobiti za sodobne metode vodenja in izobraževanja staršev. Seminar je zajemal tri srečanja po 4 ure (12 šolskih ur). Visoka strokovna raven seminarja, pri katerem je kot osnovna metoda dela uporabljen razgovor, manj razlage, demonstracije, improvizirani nastopi (igranje vlog) - vse to je doživelo presenetljiv uspeh. S skromnimi, skoraj skopimi pripomočki (tabla, kreda in individualni pisalni pribor) v sorazmerno kratkem času so vzgojiteljice dosegle maksimalno znanje na tem področju. Značilnost seminarja: presenetljiva obratnost med voditeljem in vzgojiteljicami, kontinuirana aktivnost in, kar ne gre pozabiti: nenehno prisoten, topel človeški odnos.

Spoznati starše - spoznati sebe - uspešnejše delo

Prvo srečanje je zajemalo medsebojno spoznavanje in pogovor o vsebini in metodi dela. Usmerjeni pogovor o vzgoji v predšolski dobi, o vlogi in nalogah staršev ter vzgojnovarstvenih zavodov, poklicni in naravni vzgojitelji ter njihov medsebojni odnos - vse to je bilo na tem srečanju temeljito obravnavano. Pojasnjeno je bilo bistvo demokratičnih metod in odnosov pri delu s starši; prikazani so bili ostanki zgrešene prakse v preteklosti na analizi primerov; nakazane so bile oblike dela s starši v VVZ in značilnosti teh oblik (individualni pogovori, male, srednje in velike skupine staršev).

Treba je znati poslušati

Drugo srečanje je zajemalo metodiko individualnega svetovanja staršem: od ustvarjanja ugodne atmosfere, prek osebnega stika do dialoga, nato usmerjanje k analizi izkušenj in

skupni sklepi. Prikazane so bile tudi napake. Metodiko individualnega svetovanja staršem so vzgojiteljice nazorno prikazale z igranjem vlog. Ena vzgojiteljica je odigrala vlogo matere, ki pride na posvet, druga je bila vzgojiteljica - svetovalka. Vloge so bile neverjetno prepričljivo podane, pogovori dobro usmerjeni k cilju. Sledila je skupna analiza in ugotavljanje morebitnih pomanjkljivosti ali izboljšav. Čeprav improvizirane, so te odigrane vloge zapustile pri nas vidno sled: vse priznanje vzgojiteljicam na strokovni plati, občudovanje pristranskega človeškega odnosa do staršev in bogato delo. Pokazale so nam, da so v resnici prvi pediatri, čisto psihiatri otrok in njihovih staršev, prijatelji in svetovalci. Poklic vzgojiteljice, tako čisto po krivici zapostavljen in omalovaževan, je vstal pred nami v vsem svojem bogstvu, požrtvovalnosti in potrebnosti.

Nazornemu prikazu individualnega svetovanja je sledil prikaz programiranja sestankov, ki mora nastati na podlagi pogovorov z manjšimi skupinami staršev, od njihovih interesov in problemov, in vzgojiteljevega opazovanja pri otrocih. Pogovor o tem je sklenila pismena anketa, ki so jo izpolnile vse vzgojiteljice, razdeljene v skupinah do 3. Oblikovale so še vabilo za starše. Skupaj so izbirale temo, pojasnjena je bila tudi struktura uvoda v skupinsko razpravo, na kratko prikazan diskusijski sestanek ter tehnika njegovega vodenja.

Nobenih kompleksov nezmožljivosti!

Tretje srečanje je zajelo skupinsko pripravo diskusijskih sestankov. Vzgojiteljice so bile razdeljene na skupine po 5, po starosti otrok v vrtcu, s katerimi se ukvarjajo. Vsaka skupina je imela svoj voditelja, ki je vodila delo skupine, in poročevalko, ki je o tem delu poročala. Vse skupine in poročevalke so svoje delo zelo uspešno in vestno opravile. (V naslednji številki našega lista bomo objavili nekaj teh zanimivih nastopov.) Delo se je končalo s skupno analizo in oceno posameznih nastopov ter s pogovorom o strokovni literaturi, ki bo v pomoč pri delu vzgojiteljic.

Ko so se vzgojiteljice ob koncu zahvaljevale, so dodale:

„Take bi morale biti vse naše šole! Več nam je dal ta seminar kot vsa šola! Se pridite in spet pridemo!“

Želim ti srečen dan!

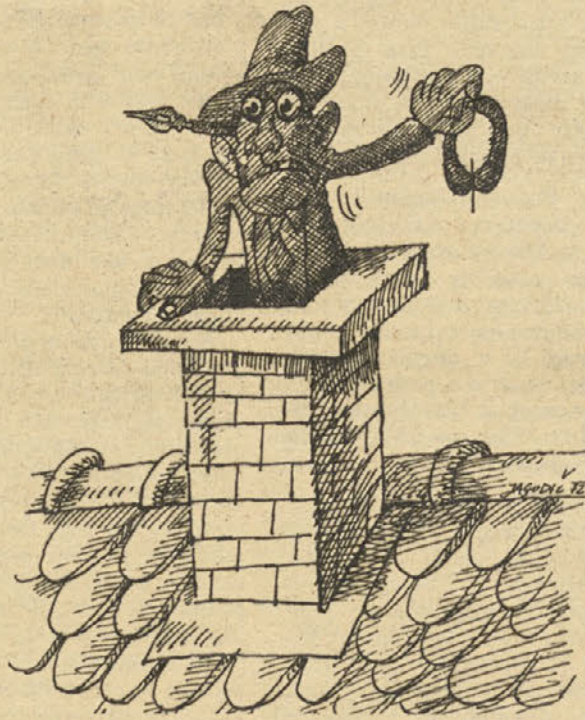
Mati. Kličemo jo še neboljani otroci, spremlja nas odrasle v sreči in nesreči, v bolnišnicah in strelskih jarkih. Kličemo jo na pomoč ob smrti, ker je močnejša od smrti same. Mati! Sinonim za ljubezen, za neutrudno dajanje, za predanost in razumevanje. Kaj bi bili brez njene ljubezni? Bleda rastlina brez sonca. Spominimo se na to za njen praznik.

Ne pozabimo na babico, ženo, sestro in mater. Naj pohiti naša misel tudi k ženam, materam, ki so padle in vsem njim, ki nadaljujejo pot.

Vsem ženam: materam - delavkam na poljih in v tovarnah, v pisarnah in vsem našim vzgojiteljicam in učiteljicam, ki so druge matere naših otrok v šolah; vsem ženam in materam po svetu, ki jim ni dano, da bi v miru vzgajale svoje otroke, bomo izrekli tiho, srca: „Srečen dan, ti želim, mati!“ Še šopek, morda samo zeleno vejico, risbico ali bonbon... Razumela bo, da jo imamo radi in se srečno, skromno nasmehnila. Naša ljubezen ji bo najljubše darilo.

KISLE RESNICE

VSE NA ŠOLO

Naj se noben prosvetar ne ukvarja več s kakim kompleksom! Če ne bi bilo šole in njega, sploh ne bi bilo več koledarja. Neuspešno bi bilo leto narave in mesec knjige in teden različnih bojov proti škodljivcem in dan šoferjev in drugi dnevi.

Začeli so dimnikarji, ki imajo svoje društvo in ne hodijo več na teren. Sklenili so popisati slovensko podeželje in zvedeti, v katerih dimnikih je še mogoče najti pujskove klobase. Ker imajo te reči podoba oja in so na ta način povezane z izobrazbo, je društvo reklo: tu nam mora priskočiti na pomoč šola. In šola je skočila.

Potem je prišel dopis s poročnega servisa. Rabili so statistične podatke potencialnih kandidatov za brez svoje krivde razvezanih zakonskih tovarišev. Šola sicer vsebine dopisa ni razumela, a potrudila se je, da je podatke zbrala pravočasno. Garali so vsi od male šole dalje.

Naslednji dopis je prišel iz Gradca. Pisal je kastnerineler. Obetal je prvo, drugo... in stopetdeseto nagrado. Otroci so se sličili kot nori. Prej, ne potem. Potem so bili samo jezni, kot takrat ko so se pod nosom obrisali za vse, kar jim je s čebelicami in čmrlički obljubljal neka banka.

Pogrebni zavod je bil vsako leto kratek, in ravnateljji so ob njegovi zadevi še najmanj padali v nezavest. To podjetje je želelo vedeti le to, kako se na vasi umira. Noben ravnatelj ni trpil ne učencev ne slavista, ampak je z levo roko sam napisal kratek sestavek in se podpisal kot Čifi Nesmrtnik, 2. a.

Toda rejci malih živali, organizatorji veleseljna, strelska družina, združeno podjetje suhomorskega prometa, tovarna zamaškov, požarna bramba, ribiška zveza, eksport klavnice, kemija vino in drugi kulturni forumi! Šola je začel pobirati vrag. Od tedna do tedna se je komaj pretolka. Iz tedna babic v teden dedkov, iz tedna prometa v teden veselja, iz tedna zdravja v teden kuge, iz dneva karnevala v dan pedagoške spokornosti.

Na šolskem koledarju je zmanjkalo že vseh dni, a svetniki so se še oglašali, in zavod za šolstvo je mižal in ravnateljji so delali čudeže in učitelji so kleli v vseh jezikih (dva sta molila!) in učenci so pisali naloge samo še za prvo nagrado.

Na koncu vseh koncev so le šli s transparentom na cesto. Preneumno se jim je zdelo, da bi od ponedeljka do petka garali za obljube, na tako imenovane proste sobote pa imeli reden pouk. Zahtevali so samoupravne pravice. Uživali so jih tudi pradedje, ki v četrtek nikolet niso imeli šole. Učitelji so bili veseli, da jim raste za petami pameten rod.

Kljun je otrsala

BERTA GOLOB

RAZVREDNOTENI SPORAZUM

Ko je že vse kazalo, da smo se vsi zavedli, kako šolstva ne kaže odpraviti, so se stvari spet neprijetno zasukale. Dolgotrajne razprave okrog osebnih dohodkov prosvetnih delavcev, ki so bile končane s sprejetjem samoupravnih sporazumov, niso dale rezultatov, kakršne smo pričakovali. Nasprotno: zaradi plovčnih ukrepov so se pojavili še novi problemi. Visoko načelno odločanje je povzročilo nezadovoljive praktične rešitve, neenakopravno tretiranje strokovne izobrazbe je krivično ocenilo posamezne kategorije delavcev, nepripravljeno in tako povsem neodgovorno spreminjanje meril za vrednotenje delovnih izkušenj je razvrednotilo delo srednjih in starejših kadrov. Pedagoški mir, ki je osnova vsakega resnega vzgojnega in izobraževalnega dela na šoli, je znova krepko načet. In učitelji, namesto da bi posvetili vse svoje sile poklicnemu delu, so spet prisiljeni razpravljati, ugovarjati in dokazovati. Delu v razredu pa to gotovo ne koristi.

Vrednotenje delovnih izkušenj je problematično, odkar so ukiniteli plačilne razrede. Temeljna izobraževalna skupnost ga je sramežljivo reševala, ko je šolam dodeljevala sredstva za posamezne starostne skupine delavcev, npr. za pripravnike, za delavce z do 10 let prakse, od 10 do 20 let, nad 20 in podobno. Šolska vodstva, ki so si hotela umiti roke, so tako tudi izplačevala, druga so sprejela notranje pravilnike, ki so glede na možnosti minimalno odstopali od danih razporeditev. Po samoupravnem sporazumu, tako so nam povedali, pa je neizpodbitno določeno, da je 15 let delovnih izkušenj maksimalna doba za napredovanje; takrat torej doseže vsak delavec prejemke, ki bodo ostali neizpremenjeni do upokojitve. Nihče ne bi nasprotoval novemu ukrepu, če bi pri tem zaščitili interese tistih, ki so zaradi tega močno denarno oškodovani. To so vsi tisti, ki so 10 ali 15 let prejemale nižje zmanjšane osebne dohodke in čakali, da bodo dosegli 25 ali 30 let delovne dobe in takrat zaslužili višjo plačo. Danes pa so brez najmanjše odškodnine, ki bi bila sama po sebi razumljiva, če že

govorimo o socialni enakosti in enakopravnosti dela, izenačeni s tistimi, ki so pravkar dosegli 15 let in s tem maksimalne dohodke. Vprašujem, kako namearajo podpisniki samoupravnih sporazumov nadomestiti povzročeno škodo starejšim kadrom, kako bodo ovrednotili njihovih 10 ali 15 let minulega dela in nadoknadili neizplačane osebne prejemke. Ko že toliko razpravljamo o enakopravnem in neenakopravnem startu, neupravičeni diferenciaciji, če tako tudi mislimo, se s storjeno krivico ne smemo spriznati in zanjo moramo najti rešitve. Te pa ni, če se bomo zadovoljili, da bo pač delavec s 25-letno prakso rekel onemu s 15-letno: „Pa ti dežuraj, imej dopolnilni pouk in pripravi proslavo, meni še minulega dela niso plačali!“

Želja, da bi dvignili raven izobrazbe pri učiteljih, je bila vedno; v zadnjem času nam celo bolje uspeva in imamo več učiteljev z višjo izobrazbo. Sodeč po samoupravnih sporazumih pa se tega prav nič ne veselimo. Višje izobrazbe naših učiteljev ne cenimo in jim z ustreznimi osebnimi dohodki dajemo to tudi na znanje. Le tako si lahko tolmačimo razmerje v osebnih dohodkih med učitelji srednje, višje in visoko izobrazbo. Leta 1970 so še priznavali, da je višja strokovna izobrazba na sredini med srednjo in visoko. Tako je bila na našem območju razlika med prejemki za srednjo in višjo izobrazbo pri učitelju začetniku 240 din, enaka je bila razlika tudi med višjo in visoko izobrazbo. Pri učitelju, ki ni več napredoval, je bila v obeh primerih razlika 360 din. Po merilih mariborske temeljne izobraževalne skupnosti, ki plačuje sedaj 90% osebne dohodke, pa je po novem razlika med srednjo in višjo izobrazbo pri učitelju začetniku 210 din, med višjo in visoko pa kar 438 din, kar je več kot dvojno; pri učitelju s 15-letno delovno dobo je v prvem primeru ta razlika 262 din, v drugem pa celo 549 din. To nezaslišano razmerje si moramo razložiti samo s provokatorsko ugotovitvijo: predsedniku občine lahko zagotovimo dostojne osebne dohodke, ker je v občini samo

eden, tudi profesorji na osnovni šoli so redki, predmetnih učiteljev pa je že kar cela vojska.

Ne mislim razpredati, kako bo to vplivalo na vpis študentov na pedagoške akademije; to naj ostane zadeva načrtovalcev naše kadrovske politike. Če računajo, da bo na novo vpisanih študentov kljub temu dovolj, vsaj takrat, ko bodo vsa boljša delovna mesta zunaj prosvete zasedena, pa bo sestav teh kandidatov prav gotovo problematičen. Klici po večji učinkovitosti šole bodo verjetno še bolj upravičeni. Če obstaja v samoupravnih sporazumih možnost, da se to razmerje ustrezno popravi, je treba to nemudoma storiti. V nasprotnem primeru naj bi prizadeti razpravljali o sporazumih in jih spremenili.

Sklep naše temeljne izobraževalne skupnosti, da lahko zagotovi do nadaljnjega le 90% osebnih dohodkov, ki smo jih po samoupravnem sporazumu prejeli v zadnjih mesecih lanskega leta, je zbudil med učitelstvom resno zaskrbljenost. Pripomba, da se je pač spremenila vrednost točke (priljubljeni izraz, ko gre za podobne stvari) in da predvideva izvršni svet v končni fazi vendarle 95% realizacijo lanskih osebnih dohodkov, ni nič prispevala, da bi se razburjenje poglelo. Tudi naknadna razlaga, da samoupravni sporazumi določajo samo najvišje možne dohodke in končno, da niti ne gre za zneske, temveč za točke in razmerja, problema ne more urediti. Se manj pa more to demagoški navsuet, naj se učitelji pritožijo krajevni skupnosti in na zborih volivcev. Ne glede na to, da vrednost dinarja nenehno pada in se tako osebni dohodki avtomatično nižajo, so menda predvideli za leto 1972 neko, čeprav simbolično povečanje življenjske ravni in zato hkrati zagotavljali, da se osebni dohodki ne smejo zmanjševati. Za prosveto in kulturo pa naj veljajo posebna merila, saj niti ne obljublja, da bodo ostali prejemki taki, kot so bili leta 1971. Tako drastično, dvakratno prelaganje stabilizacijskih bremen na učno-vzgojno osebo, ne samo da pretirano obremenjuje učitelstvo in že ogroža njihovo življenjsko raven, temveč tudi

reducira vrednost samoupravnih sporazumov in oznanja, da so bili poskusi za saniranje šolstva nepotrebni; da našemu učitelju to zadošča, kar smo mu dajali v času, ko se zanj nismo kaj prida zanimali.

Vračanje na stare pozicije pa utegne imeti zle posledice. Ne pridružujem se tistim, ki načelo „plača po delu“ razumejo tudi „delo po plači“, in ne tistim, ki zatrjujejo, da bo pač tudi njihov delovni učinek 90%, saj je za malo denarja malo muzike. Se pa resno bojim, da njihov delovni učinek ne bo niti 90%, kajti človek, ki zavestno omejuje svojo delovno vmeno, niti tega odstotka, za katerega je sicer plačan, morda pa bo plačan celo za več, ne more doseči. Vsekakor pa je premalo, če se bomo zatekli k argumentom, ki jih uporabljamo, kadar nam bolj stvarnih zmanjka; namreč ča je pri učitelju odločilen pedagoški eros, temu pa je podrejeno vse, tudi osebni dohodek.

Vemo, da pri nas marsikdo šole ni zadovoljen, toda z mačehovskim odnosom do nje tega ne bomo spremenili in ne šole poboljšali. Pri vzgojnem delu je vse, toliko bolj kot v drugih poklicih, odvisno od človekove osebnosti. Še tako zaostrovanje šolskega režima bi bilo kaj malo uspešno, če vzgojitelj ne bi delal iz prepričanja, iz osebne zavzetosti in prizadetosti. To pa zmore samo človek, ki je zadovoljen s svojim položajem, ki ima rad svoj poklic in najde v njem tudi velik del osnovne sreče. Take ljudi pa je treba nagraditi. Zato ne poznamo naših kadrov z nepravilnostmi, kot sem jih navedel v tem zapisu, kajti materialni prihranki ne bo nikoli odtehtal škode, ki bi jo s tem povzročili.

VELIMIR BATIČ

STE ŽE
PORAVNALI
NAROČNINO?

ČIM BOLJE SE BOMO POZNALI

Učenci in učence prvega, drugega in četrtega razreda osnovne šole na Golem s svojim učiteljem

Golo nad Igom

OSEMNAJST JIH JE ŠE

Golo, vasica nad Igom in Kureškom pod mogočnim Mokrcem, je podobna vasicam tod naokoli, ki s svojih sončnih pobočij zro na meglo.

Prav te dni, ali natančneje devetnajstega marca letos, bo minilo natanko trideset let, ko so Italijani požgali vso vas. Pogorele so vse hiše, le župnišče in šoli so prizanesli. In prav ta dan so si na Golem izbrali za svoj krajevni praznik, čeprav so vas potem še enkrat požgali Nemci. Tudi letos, kot vsa leta doslej, se bodo na Golem spomnili tistih dogodkov pred tridesetimi leti s proslavo, ki jo domačini pripravijo skupaj z učenci šole. Takrat jih po navadi tudi obiščejo nekdanji borci desete ljubljanske brigade, ki so prevzeli tudi pokroviteljstvo nad šolo.

Se pred sedmimi ali osmimi leti je bila šola na Golem popolna. Učencev je bilo dovolj za vseh osem razredov. Danes obiskuje to šolo le še 18 otrok.

Učitelj na Golem, MATJAŽ PAVČIČ

Sedem jih je v prvem, štirje so v drugem in v četrtem jih je tudi sedem. Tretjega razreda letos ni. Že prihodnje šolsko leto pa bodo v enem razredu sedeli učenci vseh štirih razredov. Od prvega do četrtega. Pet jih bo v prvem. Toliko jih tudi sedaj že marljivo obiskuje malo šolo.

Kombinirani pouk dela preglavice marsikateremu učitelju in verjetno jih tudi mlademu učitelju na Golem MATJAŽU PAVČIČU. Vendar: za tistega, ki dela z učenci s srcem in veseljem, je teh težav in preglavic veliko manj. Komaj tri leta je Matjaž Pavčič učitelj na Golem, pa mu je marsikaj tudi na šoli sami uspelo preurediti.

Le eden izmed vseh osemnajstih letošnjih učencev prejema v šoli brezplačno malico, za katero skrbi MARIJA PEČEK. Kako ji uspe z denarjem, ki ga prinesejo otroci za tople malice, pripraviti tako obilne in pester obroče, se mi je posrečilo zvedeti šele potem, ko sva skupaj s kuharico Marijo pogledala shrambo, v kateri se kopičijo kompoti, razni sadni sokovi, marmelada in kaj vem kaj še. Seveda je vse to Marija pripravila sama z malo denarja. Tudi korenjčka, krompirja, če-

bule... ne kupuje. Vse pridela sama na šolskem vrtu. Kupi res najnujnejše. Še kruh peče sama doma v kmečki peči. In to kaksnega!

Ne samo delo v šoli med poukom, temveč tudi delo z učenci po šoli je ogledalo učitelja Matjaža Pavčiča. Tehnični, dramski, šahovski krožek, podmladek RK in pionirska organizacija na šoli, ki se imenuje po Ivanu Cankarju, so dobro živeli. Iz enega razreda, v katerem imajo sedaj učenci tehnični pouk, vaščani pa razne sestanke krajevne skupnosti, bi kazalo z malo stroški preurediti v telovadnico, ki je na šoli nimajo. To so seveda samo načrti za prihodnje in želje učencev, učitelja in domačinov, s katerimi zares dobro sodeluje in so mu vedno pripravljene pomagati z vsem, če je le v njihovih močeh.

Ko takole v nevezanih besedah kramljaš z učiteljem Matjažem in Golci, zveš marsikatero pikro na račun zapostavljanja in pozabljanja. Posebno še v teh dneh, ko se domačini še živo spominjajo tistih dni izpred trideset let in besed, da jih za tisto, kar so Golci žrtvovali med vojno, ne bomo nikoli pozabili. Saj tega menda res nismo pozabili, bojim pa se, da številnih obljub še danes nismo izpolnili.

Težko je razumeti, zakaj si morajo na Golem, ki leži na

Kuharica MARIJA PEČEK in delček njenih dobrot, s katerimi slehemi šolski dan razveseljuje učence

pragu Ljubljane, še vedno tako kot pred mnogimi leti zajemati vodo iz svojih vodnjakov (pa še ti se jim hitro osušijo) in zakaj elektrika s svojo močjo komaj še dospe v njihovo vas. Svetilke brlijo in preganjajo noč po hišah na Golem skoraj slabše kot petrolejke. Iz radioaparatorov je težko izvabiti glas. Odveč je govoriti ob tem o moči, uporabi in koristnosti elektromotorjev. No, še marsikaj drugega smo obljubljali Golcem, vendar, če bodo vsaj močnejšo elektriko in vodovod po tolikih letih dobili na Golo, bodo tudi s tem nadvse zadovoljni.

TONE URBAS

Trebnje

Premalo prostora za male šole

Res je, da so v Trebnjem komaj pred dvema letoma začeli uvajati malo šolo in da so z začetnim skromnim obiskom danes lahko že zadovoljni. Mala šola v trebanjski občini se je v dokaj kratkem času uspešno uveljavila, otrokom priljubila in tudi starši ji že dajejo priznanje, čeprav tega še pred dobrim letom ne bi mogli trditi.

Prav te dni namreč marsikje začenjajo z malo šolo, zato ne bi bilo odveč, če se spomnimo samo na lanske vzroke premajhnega obiska malih šol v Trebnjem, kajti prav isti vzroki, morda le v drugačni obliki, bodo imeli za posledico premajhen obisk tudi letos in v prihodnje. Sicer pa lahko upamo na najboljše.

Lani je bilo v predšolsko izobraževanje v občini Trebnje vključenih okoli 210 otrok, vendar so v polnem številu obiskovali malo šolo le predšolski otroci v Sentrupertu. Komaj 76-odstotkov predšolskih otrok pa je obiskovalo malo šolo v Trebnjem. Vzroke za tako majhen obisk male šole so kaj hitro našli, vendar za kakršnokoli spremembo ni bilo časa,

ni možnosti. Mala šola je bila namreč lani organizirana le na centralni šoli v Trebnjem, ker druge bojda ni bilo prostora niti učnega kadra. Že letos pa si v občini zelo prizadevajo, da bi v malo šolo zajeli vse predšolske otroke, kajti učni uspehi otrok, ki so obiskovali malo šolo, so neprimerno večji od tistih otrok, ki so zaradi kakršnihkoli vzrokov ostali doma. Še posebno vlogo in pomen pa imajo male šole v občini Trebnje zato, ker so v tem delu Dolenjske druge vzgojno-varstvene oblike dokaj slabo razvite.

Na območju občine bo po programu razvoja otroško varstvenih ustanov že v 1975. letu obiskovalo malo šolo okoli 430 otrok v 19 oddelkih, za kar bodo potrebovali še tri učitelje in nekaj dodatnih prostorov. Pri uresničevanju tega načrta bodo predvsem prostori predstavljali največjo oviro; skoraj vsi šolski prostori so v občini zasedeni in izkoriščeni. Izhod iz te zagate bodo morali iskati v raznih dozidavah in preureditvah prostorov, pa čeprav zunaj šole. Denar v te namene ne bi smel biti nepremostljiva ovira, sicer se bo vse ustavilo že na začetku.

Slovenske Konjice

MARLESOV montažni vrtec

Marlesov montažni otroški vrtec v Slovenskih Konjicah lahko sprejme okrog 120 otrok in je trenutno največji tovrstni otroški vrtec pri nas. Vrtec si je

do sedaj prišlo ogledat že več skupin, med njimi tudi skupina predsednikov skupnosti otroškega varstva iz vseh naših republik, ki so vrtec pohvalili.

TRI SO... tri prijateljice, tri sošolke, tri tekmovalke smučarskega kluba Transturist iz Škofje Loke. MATEJA LUNDER, BEBA KOŽELJ in IDA KOGOVIŠEK obiskujejo šesti razred osnovne šole v Škofji Loki. V šoli jim gre prav tako dobro kot na smučeh. In še obilo uspeha tudi v prihodnje! (Foto: T. Urbas)

Novi vrtec še premajhen

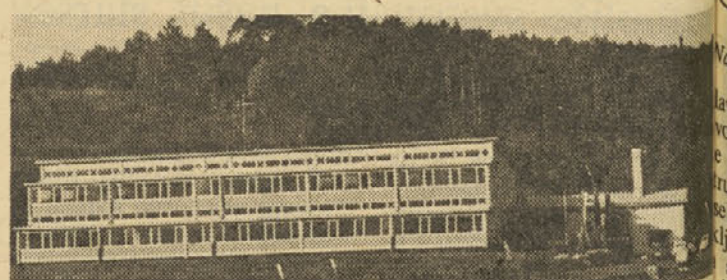
Čeprav je na novo zgrajeni vrtec v Slovenskih Konjicah namenjen le 120 otrokom, se jih že sedaj stiska v njem 132. Vrtec ne more sprejeti niti enega otroka več, čeprav starši otrok, ki še vedno čakajo na sprejem v vrtec, skoraj slehemi

dan trkajo na vrata vrtca. Prav zaradi tega v Slovenskih Konjicah že danes resno razmišljajo in upajo, da jim bo uspelo obnoviti nekdanji vrtec v stari graščini in najkasneje v petih letih zgraditi še enega novega.

Jesenice

Malice in kosila zastonj

Šole jeseniške občine obiskuje že nekaj let okoli 3000 otrok in desetina med njimi prejema brezplačne malice, kosila. Pri temeljni izobraževalni skupnosti na Jesenicah pa deluje tudi komisija za socialna vprašanja, katere člani so pred dnevi pregledali, skupaj s patronažno službo jeseniške zdravstvenega doma in skrbstvenim organom pri jeseniški občinski skupščini seznam otrok vseh osnovnih šol v občini in določili, kdo bo v prihodnje prejemal brezplačno malico ali kosilo. Člani komisije so ugotovili, da je do brezplačnih malic med šolarji osnovnih šol v jeseniški občini upravičenih 179 učencev, medtem ko naj bi dva učenca prejela brezplačno kosilo. Vendar ta komisija še ni rekla zadnje besede, kajti patronažna služba se bo lotila tudi bolj zahtevne naloge in pregledala razmere v družinah tistih otrok, ki naj bi po seznamu šol prejemali brezplačne malice.

Pogled na osnovno šolo GRAD

Tržič

Koliko denarja za vzgojo in...

Res je, da bo zadnje in odločilno besedo, kam in koliko se bo denarja v občini razdelilo, imela občinska skupščina. Vendar: če proračun ne bo „prenese“ vseh potreb, naj bi šli na zmanjševanje sredstev tam, kjer bodo posledice manj boleče. Po nekaterih dosedanjih izračunih bi temeljna izobraževalna skupnost v Tržiču za vzgojo in izobraževanje letos potrebovala

nekaj več denarja kot lani. To je tudi razumljivo. Razumljivo je za tiste, ki ta denar potrebujejo manj pa za one, ki o tej vsoti odločajo. Roko na srce: občinska skupščina v Tržiču vsaj sedaj ni nikoli skoparila z denarjem namenjenim za vzgojo in izobraževanje najmlajših.

Temeljna izobraževalna skupnost v Tržiču bi za svojo dejavnost v tem letu potrebovala nekaj manj kot sedem milijonov dinarjev, kar je v primerjavi lanskim letom za okoli 25 odstotkov več. Skoraj šest milijonov dinarjev ali natančneje 5.755.720 din so letos namenili za dejavnost osnovnih šol in posebnih šol, ostali denar pa neobvezne dejavnosti za mladino na osnovnih šolah. Skarjaka, denar, ki ga bo dobila temeljna izobraževalna skupnost v Tržiču, bo dobro naloženo če bo že prišlo do zmanjševanja sredstev, naj bi jih v te namene pristigli čim manj.

Ljutomer

Brez sodobnega vrtca

Člani občinske konference SZDL v Ljutomeru so se pred dnevi pogovarjali s člani občinske zveze društev prijateljev mladine o neurejenem otroškem varstvu v ljutomerski občini, kjer v vseh povojnih letih niso zgradili niti enega sodobnega vrtca. Sprejeli so sklep, da bodo skupaj z občani izvedli akcijo, s katero nameravajo vsaj v večjih krajevnih središčih vsaj nekoliko urediti vzgojno-varstvene ustanove.

Vučja gomila

Je res premalo otrok?

Na nedavnem zboru volivcev v Vučji gomili so posebno pozornost posvetili šoli, za katero menijo nekateri, da je v njej premalo otrok in je torej vprašanje obstoja te šole samo še vprašanje časa. Po mnenju domačinov pa je šola v Vučji gomili nujno potrebna, saj je vas dokaj raztresena, cesta proti Bogojini pa je pozimi največkrat neprevozna. Tudi možnost prešolanja otrok v Tešanovce skoraj ne pride v poštev, saj bi imeli otroci avtobusno zvezo samo v eno stran, poleg tega pa so avtobusi zaradi redkih prevozov vedno natrpani.

Ljubljana

Učila za prometno vzgojo

Konec februarja so se v prostorih AMD Moste v Ljubljani sestali člani zvezne komisije za proučevanje programa in izdelavo šolske učil za prometno vzgojo šol. Pregledali so učila, ki so šole trenutno na voljo in se med drugim tudi dogovorili o izdaji nove šolskega učbenika za prometno vzgojo v osnovnih šolah.

Skupina otrok iz vrta v Trebnjem med praznovanjem pusta. Nekateri med njimi bodo že te dni, nekateri šele prihodnja leta stopili prvič v malo šolo. Za vse pa morajo biti prostori zagotovljeni

TEM BOLJE SE BOMO DELALI

IMAMO LAHKO LE ENO ŠOLO

Nadaljevanje s 1. strani

glavnih smotrov naše šole je nemotno oblikovanje samostojne ustvarjalne osebnosti konstruktivnega kritičnega duha, osebnosti, ki se bo aktivno vključevala v družbeno življenje in si bo po svojih močeh prizadevala preseči današnjo stvarnost v smeri nadaljnjega razvoja. Dialektično razumevanje zakonitosti našega razvoja in nogažiranost učitelja in učenca. Učitelj se v vzgojnoizobraževalnem procesu ne more izogniti aktualnim družbenopolitičnim problemom. Če učitelj poudari svetovnonazorski usmerjenosti in družbeno-politični angažiranosti, kakršno terja od tega funkcija in vloga naše države, sprejema moralno-etične vrednote naše revolucije in vzgojnoizobraževalne družbenopolitične funkcije. Nema lokrat v šolah naletimo na močne ovire pri uresničevanju vzgojnoizobraževalnih smotrov prav ob vrednotenju družbenih pojavov, posodabljanju učne snovi, povezovanju učne snovi z aktualnimi vprašanji življenja, odzivnosti na politične dogodke in probleme itd.

Pogosto so nesporazumi glede idejnosti pouka, kot na primer primitivno in pa tudi tendenciozno naziranje, da je idejnost nekakšen dodatek k učni snovi. Dosledno izpeljana oblika takega naziranja rezultira osiromašen, dogmatičen pouk, ki povzroča pri mladih apatičnost in indiferentnost. Idejnost je lahko le notranja sestavina učne snovi in učnega procesa, ki terja od učitelja osmislitev, miselne povezave in vrednotno opredeljevanje. Tako pojmovana idejnost pouka je zahtevnejša naloga kot pa faktografsko, pozitivistično in indiferentno posredovanje učne snovi, ker terja temeljito strokovno znanje, razumevanje smotrov predmeta in ustrezno metodično usposobljenost učitelja.

Nasprotniki idejno angažirane šole se radi sklicujejo na ustavo in zakone, v katerih nikjer opredeljen marksistični svetovni nazor kot idejni temelj za realizacijo vzgojnoizobraževalnih smotrov šole. Zakon o osnovni šoli in zakon o srednjem šolstvu določata samo, da osnovna šola uvaja učence v razumevanje osnovnih zakonitosti razvoja v naravi in družbi in jim s tem daje temelje za oblikovanje znanstvenega pogleda na svet. V zakonu o srednjem šolstvu pa je prav tako v temeljnih določbah navedena naloga srednjih šol, da razvijajo znanstveni pogled na svet in pri-

spenjajo k oblikovanju osebnosti, samostojnega in kritičnega duha ter umskih in moralnih lastnosti človeka v socialistični skupnosti.

Takšne formulacije dopuščajo različne interpretacije, na primer, da se „znanstveni pogled na svet“ in „svetovni nazor“ ne izključujeta ter da ni edino znanstveni tisti pogled na svet, ki izhaja iz marksizma. Menimo, da bi morali pri opredelitvi idejno-vzgojnih smotrov v zakonih nedvoumno opredeliti položaj in vlogo marksizma kot idejno osnovo pouka v naših šolah.

Naša šola zaostaja za razvojem samoupravnih družbenih odnosov. Notranja organizacija vzgojnoizobraževalnega procesa ter odnosi med učiteljem in učencem ne ustvarjajo pogojev za skladno formiranje mladih ljudi v samoupravljalce in njihovo vraščanje v samoupravno družbo. Samoupravni odnosi med učitelji in učenci v življenju in delu šole ne morejo biti zgolj idejno-politično načelo, marveč temeljni pedagoški odnos v učnem procesu.

Spopad med starim in novim

V današnji šoli se prepletata stari in novi koncept vzgoje, kar povzroča spopad med tradicionalnimi in novimi naziranjmi. To se zrcali tudi v idejni usmerjenosti šole. V sodobni šoli se mora nujno spremeniti vloga učitelja v vzgojnoizobraževalnem procesu. Učitelj mora predvsem postati organizator, usmerjevalec vzgojnoizobraževalnega procesa in oblikovalec mladega človeka, svetovalec, ki skrbi za čim objektivnejše vrednotenje učenčevega znanja, za motivacijo in spodbujanje učenčeve ustvarjalnosti in angažiranosti. Ne bi se smelo dogajati, da učitelj uporablja ocene in razne administrativne ukrepe kot instrumente za uveljavljanje formalne discipline pri pouku in navidezno krepitev lastne avtoritete. Tako kot v drugih državah lahko ugotavljamo tudi pri nas vedno več nasprotij in konfliktnih situacij med učitelji in učenci. Nemir z visokih šol se zaradi anahronističnih odnosov in v zdušja prenaša na srednje šole. Učenci upravičeno postajajo vedno bolj kritični do kvalitete, oblik in metod pouka, do medsebojnih odnosov, pa tudi do učiteljeve zavzetosti za probleme mlade generacije.

Nadalje se zastavlja vprašanje, kako je mogoče in podlagi naših predpisov onemogočiti opravljanje pedagoškega dela takemu učitelju, ki očitno zanemara ali celo zavestno ovira uresničevanje družbenih vzgojnoizobraževalnih smotrov ter delo šole kot družbeno angažirane ustanove. Postopek po temeljnem zakonu o delovnih razmerjih je lahko ob nezrelosti delovne skupnosti šole tako neučinkovit, da kakršnokoli ocena in predlog ukrepa, ki ga posreduje pedagoška služba, ostane mrtva črka na papirju.

Prizadevanja za uresničevanje idejno-vzgojnih smotrov paralizirajo tudi druge, že večkrat ugotovljene napake, ki imajo izvor v nekaterih zastarelih koncepcijah pouka. Razvoj znanstvenih disciplin povzroča uvajanje novih predmetov, kar sicer daje zunanji vtis, da si v šoli prizadevamo vzgojiti vsestransko razvito osebnost, v praksi pa s parcializacijo znanja dosegamo neredko prav nasprotno učinke. Mnogi učenci, med seboj nepovezana dejstva posameznih predmetov, slaba horizontalna in vertikalna zgradba brez korelacije učne snovi, nesposobnost razlikovanja bistvenega in nebitnega ter nerazumevanje temeljnih zakonitosti v naravi in družbi – vse to negativno vpliva na uspešnost uresničevanja vzgojnih smotrov.

Ob uvajanju moderne učne tehnologije nekateri pozabljajo na pomen človeškega faktorja – na pedagoga kot subjekta v učnem procesu, ki ga ne more nadomestiti nikakršno tehnično sredstvo, če nečemo vzgojiti zgolj družbi odtujenih ljudi, tehnokratov, katerim materialne dobrine pomenijo izključne in temeljne vrednote človeka. Sama moderna učna tehnologija ne bo izboljšala kakovosti in učinkovitosti izobraževanja. Proces vnašanja novosti je uspešen samo takrat, če je povezan s procesom transformacije vsebine in s sistemom notranje organizacije šole.

Ko je govoril o vlogi šole v družbenem okolju, je Boris Lipužič dejal, da se šole pogosto zapirajo vase in premalo vključujejo v družbeno okolje. Zamrle so nekatere pomembne oblike dela s starši, pionirski starejšinski sveti in prostovoljne dejavnosti, pri katerih so bodisi kot mentorji, instruktorji itd. pomagali šoli zunanji sodelavci. Samoupravljanje kot temeljni družbeni odnos marsikje v šolah še ni dovolj razvito. Opažamo dve skrajnosti: na eni strani bistvene odločitve izhajajo od ravnatelja šole, na drugi strani pa ravnatelj prepusti samoupravnim organom odločanje tudi o tistih vprašanjih, pri katerih bi morala priti do izraza njegova organizacijska in pedagoško oblikovalna funkcija.

Pravica do samoupravljanja ni samo vzgojno načelo

Udeležba mladine v srednjih šolah pri samoupravljanju pa je marsikje še precej formalistična. Pravica mladih do samoupravljanja ne more biti samo vzgojno načelo, marveč predvsem normalen, demokratičen odnos med učitelji in učenci kot enakopravnimi subjekti v vzgojnoizobraževalnem procesu, ki naj nadomesti neredko brezdušen, avtoritaren in birokratski odnos učiteljev do učencev. Šolske in razredne skupnosti učencev bi morale resnično zaživeti kot specifična pedagoška oblika sodelovanja mladine pri samoupravljanju poleg njihove neposredne participacije v svetu šole z vsemi pravicami in odgovornostjo kot pri ostalih članih. Ne gre torej samo za nalogo šole pri vzgoji bodočih samoupravljalcev, marveč tudi za njihovo enakopravno udeležbo pri samoupravljanju že med njihovim šolanjem. Pri tem bi morala imeti pomembno vlogo tudi pionirska organizacija v osnovni šoli in Zveza mladine na srednji šoli. Mladinska organizacija se v zadnjem času spoprijema z mnogimi aktualnimi problemi (odnosi med učenci in učitelji, preobremenjenost učencev, težak materialni položaj dijaških domov itd.). Ne bi smeli prezreti tudi pomembne vzgojne vloge prostovoljnih dejavnosti učencev v izvenšolskem času, v katere se učenci vključujejo po svojih nagnjenjih in interesih. Žal pa zlasti v srednjih šolah prostovoljne dejavnosti močno usihajo. Zato zlasti v mestih mladina išče možnosti za zadovoljitev svojih interesov v lokalnih in v nezdravi zabavi. Vodstva šol in učiteljski zbori bi morali mladim posvetiti več skrbi in jim nuditi konkretno pomoč. Čeprav marsikje formalno imajo različne interesne organizacije, je v njih premalo ustrezne vsebine, skozi katero bi mladina bolj začutila pripadnost svojim organizacijam in smotrnost njihovega obstoja in delovanja. Žal je še veliko razlik v odnosu učiteljev do različnih vzgojnih dejavnosti mladine po pouku. Mnogi opravljajo samo učno obveznost in menijo, da so s tem svojo dolžnost izpolnili, posamezniki pa jemljejo veliko odgovornost na svoja

Agica Jelenko, mlada učiteljica z osnovne šole Šmarje pri Jelšah, je s svojo prisebnostjo rešila otroke iz podirajoče se šole

ramena in v učiteljskih zborih ne dobijo za to niti moralnega priznanja.

Pri organizaciji vseh interesnih dejavnosti so najbolj prizadeti učenci poklicnih šol s koncentrirano periodično organizacijo teoretičnega pouka, kjer v kratkem obdobju nekajmesečnega pouka težko zaživijo celo šolske in razredne skupnosti. Še slabše pa je z interesnimi prostovoljnimi dejavnostmi in s sistematičnim družbenim vzgojnim vplivom na tiste učence, ki so v učnem razmerju z zasebnimi obrtniki.

Rešitev: radikalna redukcija snovi v učnih načrtih

Napacna ali enostranska interpretacija učnih načrtov in togost pri uporabi učbenikov in drugih didaktičnih pripomočkov je lahko pogosto vzrok preobremenjenosti, neučinkovitosti in preskromne kvalitete naše šole. Učitelji niso vedno dovolj odzivni na aktualna idejno-politična vprašanja družbe in pomembne dogodke v svetovnem merilu.

Težave so tudi z izvajanjem pouka temeljev socialistične morale v osnovni šoli, ki ga lahko uspešno poučujejo učitelji, ki so napredno usmerjeni, družbeno-politično razgledani in strokovno ter metodično usposobljeni za uresničevanje smotrov tega predmeta.

Glede metod vzgojnoizobraževalnega dela je treba opozoriti, da enostransko naglašanje preverjanja znanja z učnimi testi in nalogami objektivnega tipa lahko ob podcenjevanju ali celo izrivanju vzgojne funkcije šole privede po drugi poti do vulgarnega pozitivizma in brezičnega scientizma. Če je težišče v vrednotenju vzgojnoizobraževalnih rezultatov zgolj na tem, kaj se je učenec naučil in kaj zapomnil, je ob pomanjkanju instrumentov za ugotavljanje vzgojnih rezultatov pouka ocena integralnega vzgojnoizobraževalnega dela lahko zelo enostranska. Zlasti mnogi srednješolski učitelji neredko vrednotijo učence le po znanju, indiferentni pa so do njihove svetovnonazorske, idejne in družbeno moralne oblikovanosti.

Na srednjih šolah večkrat niso smotrnost izkoriščene tudi tako imenovane mladinske ure, ki jih razredniki radi uporabljajo zgolj za reševanje razrednih, često disciplinskih problemov in za svoja razredniška opravila, manj pa jih uporabljajo za obravnavanje vzgojnih vprašanj, ki jih v svoji stiski zaznava mladina in si želi od vzgojitelja tehtne besede in nasvetov.

Analize pedagoške službe opozarjajo, da obstaja negativna korelacija med razvojno stopnjo

šolanja, snovno obremenjenostjo učnih načrtov in stopnjo realizacije vzgojnih smotrov.

Rešitev je predvsem – tako kot si prizadevajo tudi drugi drugod v svetu – v radikalni redukciji snovi v učnih načrtih s poglavitnim namenom, da se učenci seznanijo in osvojijo tisto ključno snov, ki bo razvijala učenčeve samostojno problemsko mišljenje, razumevanje zakonitosti, zmožnosti posploševanja in aplikacij in ne nazadnje, da bo v ospredju tista učna snov, ki je relevantna za oblikovanje učenčevega pogleda na svet, na njegovo svetovnonazorsko usmeritev in ki pripomore k formiranju socialistične osebnosti.

Materialni temelji – pogoj za boljše vzgojnoizobraževalne dosežke

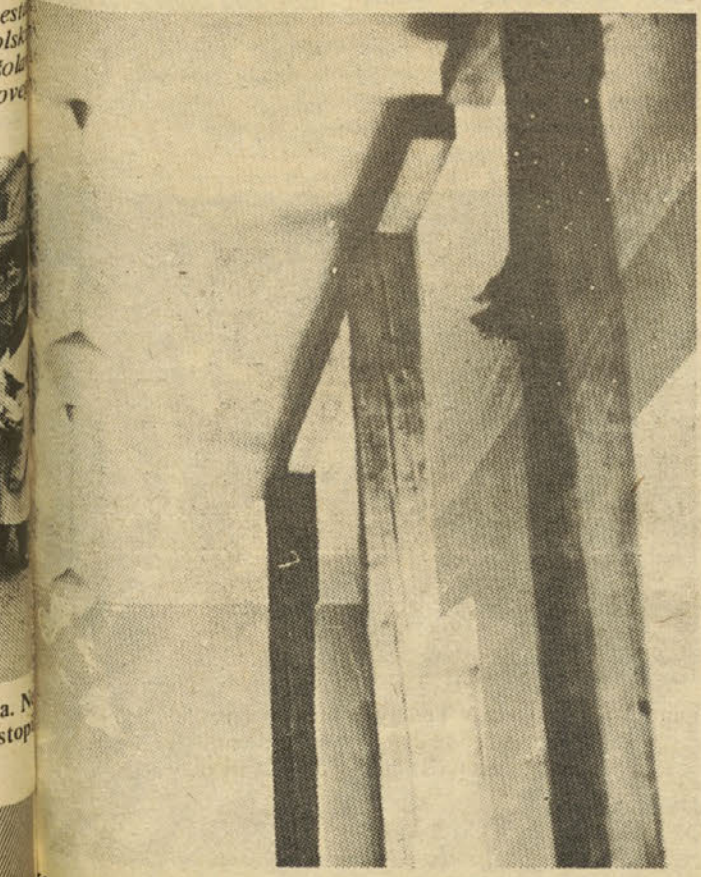
Učinkovitost vzgojnoizobraževalnega dela, torej tudi uspešnost uresničevanja vzgojnoizobraževalnih smotrov, je odvisna predvsem od učiteljeve strokovne in pedagoške usposobljenosti, družbeno-politične razgledanosti ter osebne idejne in svetovnonazorske usmerjenosti.

V zadnjem času se je okrepila skrb za usmerjanje učencev v pedagoške gimnazije, k čemur je pripomoglo tudi načrtnješe štipendiranje republiške in temeljnih izobraževalnih skupnosti. Še vedno pa niso določeni preciznejši kriteriji za vpis študentov na pedagoške akademije kot temeljne kadrovske šole za usposabljanje osnovnošolskih učiteljev. Prav tako ni ustreznega usmerjanja absolventov srednjih šol na fakultete, ki izobražujejo zlasti bodoče srednješolske učitelje.

Če bi hoteli doseči boljšo usposobljenost učiteljev za uresničevanje nalog naše socialistične šole, potem bi morali pedagoški akademiji ter fakultete in drugi visokošolski zavodi, ki usposabljujejo bodoče učitelje, posvetiti več skrbi marksistični izobrazbi študentov. Ob potrditvi visokošolskih statutov v skupščini SRS bi morali zagotoviti družbenim zahtevam ustrezno strukturo študijskih programov in družbene kriterije za izbiro profesorjev na visokošolskih zavodih, ki izobražujejo učitelje.

Seveda pa ob zaostritvi družbenih zahtev glede učiteljeve poklicne usposobljenosti ter idejno-politične usmerjenosti ni mogoče spregledati dejanskega družbenega položaja učitelja in vrednotenja njegovega dela, ki se izraža med drugim tudi v materialni stimulaciji in motivaciji. Med prosvetnimi delavci prevladuje prepričanje, da mora

(Nadaljevanje na 7. strani)

Podprt strop v šmarni šoli čaka na obnovo. Stebri opozarjajo: več kaj takega!

Druga plat zvona

Ena zgradba — dve šoli — dva ravnatelja

Člani delovne skupnosti osnovne šole „Tone Čufar“ Jesenice želimo prikazati tudi drugo stran Gorenjskih razglednic v Prosvetnem delavcu z dne 4. II. 1972.

Presenetil nas je naslov: Ena šola — dva ravnatelja. Mnenja smo, da bi se pravilni naslov glasil: Ena zgradba, dve šoli — dva ravnatelja.

Avtorica članka Tea Dominiko je na šolski zgradbi prav gotovo oba napisala dveh šol opazila, kar tudi pod naslovom navaja.

Šoli v eni zgradbi zajemata 1484 učencev. Dalje menimo, da je v današnjem času demokracija v Jugoslaviji doseгла tako stopnjo, da se oba kolektiva samostojno odločata za združitev ali proti njej. Ozračje ni umetno ustvarjeno in tudi ne more biti, ker dva človeka, čeprav ravnatelja, ne moreta vplivati na odločitve učiteljskega kolektiva.

Oporekamo tudi navedbam v članku tov. Jožeta Gazvode: „Na Jesenicah so skoraj štrajkali zaradi nove šole v Kranjski gori, ker je zelo veliko stala“. To je izjava, ki napačno obvešča šolsko javnost. Učitelji na Jesenicah vemo, da je bila nova šola v Kranjski gori prepotrebna, saj so do leta 1970 obiskovali učenci pouk v treh izmenah. Pedagoško delo v Kranjski gori v takih razmerah ni bilo mogoče, zato smo se med prvimi delovnimi organizacijami v naši občini odločili za samoprispevek 80,00 din na zaposlenega člana. V treh letih smo iz lastnih sredstev vplačali 7.040,00 din.

Nezadovoljstvo v obeh kolektivih jeseniških šol pa smo pokazali zaradi finančnega načrta za leto 1971, ker smo le-tega prejeli 22. decembra 1971. Zadnje dni decembra smo bili obveščeni, da bomo prejeli za materialne izdatke manj sredstev kot je bilo prvotno določeno. O „štrajku“ v našem kolektivu ni bilo govora, ker bi s tem škodovali učeno-vzgojnemu delu v šoli. Škodovali bi tudi družbi, ki je finančna sredstva zagotavljala. Občinska skupščina Jesenice je pravčasno sprejela merila za delitev dohodka šolam, zataknilo pa se je na temeljni izobraževalni skupnosti Jesenice. Iz teh razlogov smo 27. decembra 1971 sklicali izredni zbor delovne skupnosti in ostro protestirali proti taki finančni politiki. Iz zapisnika je razvidno, da smo zahtevali:

1) Pravočasno finančni načrt;

2) Materialno oskrbo šole.

ČLANI
DELOVNE SKUPNOSTI
OSN. ŠOLE „TONE ČUFAR“

Mislím, da je bila Tea Dominiko preveč enostransko informirana o problemih in uspehih šolstva v naši občini. Zdi se mi potrebno, da citiram del poročila o učnih uspehih in delu osnovnih šol v občini Jesenice ob koncu šolskega leta 1969/70, ki ga je izdelal zavod za šolstvo SRS, organizacijska enota Kranj:

— Če izvzamemo osnovno šolo Kranjska gora, ki bo dobila že v tem letu novo šolsko poslopje, in osnovno šolo Žirovnica, za katero bodo letos izdelani projekti za dograditev telovadnice in prostorov za otroško varstvo, sta glede šolskih prostorov v najkriticnejšem položaju obe jeseniški šoli. Po številu učencev v občini zajemata 53% celotne populacije in vendar imata na razpolago eno samo telovadnico, kjer naj bi se tedensko opravilo 151 ur telesne vzgoje, ne da bi pri tem upoštevali delitev razredov na višji stopnji po spolu, kar zneslo čez 200 ur pouka; šoli tudi nimata ustreznih prostorov za uspešno izvajanje tehničnega pouka, prostorov za knjižnico in čitalnico, prepotrebnih kabinetov. Vsega tega, kar je potrebno za modernizacijo pouka,

Prostorske probleme v samem mestu je možno reševati le z dograditvijo novega šolskega poslopja na Plavžu. Vse druge predlagane variante predstavljajo le začasne in zasilne rešitve, hkrati pa laično poenostavljanje in podcenjevanje materialnih problemov šolstva in so v nasprotju s 16. členom zakona o osnovni šoli, ki ga v celoti citiramo:

„Osnovna šola mora biti organizirana tako, da z vsem svojim notranjim življenjem, odnosi, sodobnimi sredstvi, oblikami in metodami dela zagotavlja napredek in uspeh ter prispeva k uresničevanju smotrno vzgoje in izobraževanja. Zaradi izpopolnjevanja vzgojno izobraževalnih nalog osnovne šole ter zaradi varstva in vzgoje učencev izven časa, ki je določen za pouk, se osnovni šoli postopoma zagotovijo taki materialni pogoji, da ne bo pouka v izmenah.“

Ta del poročila velja tudi za razmere v tem času, saj do drugih sprememb ni prišlo, razen da so v Kranjski gori novembra 1970 dobili novo šolo. Prepričan sem, da bi morali pot iz teža iskati, tako kot je nakazano v poročilu. Dodal bi še to, da bi v novi šolski stavbi morala dobiti prostore še posebna osnovna šola, ki ima nemogoče pogoje za delo.

Tudi k zapisu, da je ozračje proti združitvi umetno ustvarjeno in želje po ravnateljevanju obeh ravnateljev, ne drži. Nihče iz kolektiva šole „Prežihov Voranc“ ne bi morel pritrditi avtorici članka, da je ravnatelj delal ovire in karkoli vplival proti združitvi — nasprotno! Šola „Tone Čufar“ pa je bila v času, ko je bil izveden referendum brez ravnatelja. Položaj ravnatelja v taki situaciji (ko si več ali manj odgovoren za propadli referendum) ni zavidanja vredno. Želja po ravnateljevanju med učitelji ni veliko, kar dokazuje tudi skoraj dve leti nezasedeno mesto ravnatelja na šoli „Tone Čufar“ in tudi razpisi za ravnatelje na drugih šolah, saj prihaja le malo prijav (v glavnem le po ena sama).

Iz članka so bralci prebrali tudi o tem, da so učitelji na obeh osnovnih šolah na Jesenicah proti zidavi novih šol in da so skoraj stavkali zaradi nove šole v Kranjski gori, ki je veliko stala. Vemo, kako zelo je bila potrebna šola v Kranjski gori, zato sta se oba kolektiva pridružila takoj tistim delovnim kolektivom v občini, ki so podpisali pogodbo, da bodo tri leta prispevali po osem tisoč starih tisočakov na zaposlenega za gradnjo kranjskogorske šole. Obveznosti iz pogodbe smo tudi izpolnili.

Iščimo vzroke za nezadovoljstvo tam, kjer v resnici so! Nihče ni seznanil tov. Dominikove (ne na temeljni izobraževalni skupnosti Jesenice ne na šoli v Kranjski gori) s tem, da je izvršni odbor temeljne izobraževalne skupnosti Jesenice sprejel finančni načrt za leto 1971 šele v drugi polovici decembra in da so bile šole seznanjene z njim 22. decembra 1971. Republiška izobraževalna skupnost pa je v tem času že pripravljala izračuna za novo koledarsko leto. Tov. Gazvoda, ravnatelj šole v Kranjski gori, bi po mojem mnenju kot predsednik sveta za šolstvo, prosveto, kulturo in telesno kulturo pri skupščini občine Jesenice moral vplivati na temeljno izobraževalno skupnost, da napravi pravočasno finančni načrt in z njimi seznaniti šole. Saj mu je moralo biti znano, da je občinska skupščina sprejela odlok o razmejitvi sredstev že 26. februarja 1971 in proračun 19. marca 1971. Razumljivo, da kolektiva obeh šol nista mogla biti zadovoljna s predvidenimi finančnimi sredstvi za materialne izdatke. Že novembra smo prekoračili izdatke po finančnem načrtu, ki nam je bil znan šele konec decembra. Jeseniški šoli

REPUBLIŠKA IZOBRAŽEVALNA SKUPNOST JE RAZPISALA 100 ŠTIPENDIJ ZA ŠTUDIJ MATEMATIKE — JAVILO PA SE JE LE PET (5) INTERESENTOV.

Na svoji 66. seji je izvršni odbor republiške izobraževalne skupnosti obravnaval poročilo o delu izobraževalne skupnosti SR Slovenije za leto 1971, poročilo o delu upravnega odbora sklada za štipendije in posojila, predlog zaključnega računa republiške izobraževalne skupnosti, predlog ukrepov za izboljšanje položaja v 11 prizadetih občinah, predlog meril za financiranje vzgoje v domovih srednjih šol in druga sprotna vprašanja. To je bila deloma priprava na bližnjo sejo skupščine republiške izobraževalne skupnosti (dne 1. marca).

V razpravi o res temeljitem poročilu (o delu republiške izobraževalne skupnosti minulo leto) so se člani izvršnega odbora ustavili najprej ob vprašanju možne združitve republiške izobraževalne skupnosti in zavoda za šolstvo. Do te se ni prišlo, ker razprave v zvezi z razmejitvijo pristojnosti še niso končane. Kadar govorimo o delu obeh, pa je po izkušnjah članov izvršnega odbora sodelo-

vanje predvsem na nižjih enotah (temeljne izobraževalne skupnosti in področne enote zavoda za šolstvo) izredno dobro in uspešno.

Drugo vprašanje, ob katerem so se zadržali, so kadri na naših osnovnih šolah, predvsem na predmetni stopnji pouka. Poročilo navaja: „Tako poučuje matematiko in fiziko 70% učiteljev, ki nimajo ustrezne izobrazbe, slovenski jezik 51%, tuje jezike pa 47% učiteljev. V skladu z zakonom si morajo ti učitelji do konca leta 1972 pridobiti višjo izobrazbo. Ta določila pa ne bodo realizirana, ker izredni študij, na katerem je sicer vpisanih okoli 60% vseh učiteljev, ki nimajo ustrezne izobrazbe, ne daje pričakovanih rezultatov predvsem zaradi neprimernih študijskih pogojev.“

V razpravi so člani dopolnili poročilo: Za izpopolnitev izobrazbene strukture osnovnošolskega kadra so bili vloženi veliki napor — in tudi sredstva. Zavod za šolstvo je organiziral seminarje, pedagoška akademija

je nudila predavanja — učitelji pa se ne javljajo. (V Pomurju sta se npr. od 16 učiteljev, ki poučujejo določen predmet, javila za seminar samo dva). Tudi prihodnji diplomati ne pomenijo rešitve — saj jih je veliko manj, kot bi jih potrebovali. (Poleg tega se razen slušateljev pedagoške akademije le v majhni meri odločajo za poučevanje). Predsednik izvršnega odbora republiške izobraževalne skupnosti je ponovil že tolikokrat povedano nujnost, da morajo kadrovske komisije z vsoto resnostjo usmerjati mlade ljudi v prosvetni poklic — že od osnovne šole dalje.

V razpravi so se zadržali ob podiplomskem študiju (samo magisterij lahko vodi do doktorata, ne pa tudi specializacija, kar mnoge ljudi ovira pri odločanju za študij tretje stopnje), permanentnem strokovnem izobraževanju ter izrednem študiju. Vse te oblike izobraževanja še namreč niso sistemsko urejene, delovne organizacije pa zelo neenakomerno odmerjajo sredstva za nadaljnji študij. (Ekonomisti in pravniki mnogo lažje dobijo denar za nadaljnje šolanje, medtem ko je s tehničnimi poklici težko. V tem ni logike glede na naše gospodarstvo

— je pa logika glede na to, po podjetih odločah o razvoju sredstev.)

Izvršni odbor republiške izobraževalne skupnosti je pripravil program ukrepov pospeševanje razvoja vzgojno izobraževanja na manj razvijenih območjih v SR Sloveniji v 1972. (Objavljamo celotno sedilo.) S tem dokumentom bodo razbili zaprti krogi svojih problemov — tako upamo. Program bo obravnavala skupščina izobraževalne skupnosti, nato pa pojde v no razpravo. (V mejnih občini Tolmin, Sevnica in Litija izobraževalna skupnost nima svojo finančno B program.)

Glede sofinanciranja vzgoje in študija v domovih za učence srednjih šol je izvršni odbor sklenil, da bodo nedeljska in nočna delovna mesta samo socialno ogroženim otrokom, za ostale naj prispevajo svoje lastne sredstva. Za nadaljnje priprave in sofinanciranje je treba pripraviti analizo obveznosti in sredstev na enega dne (naj pripravijo skupščine dijaških domov).

Posebno vprašanje so šole delovnih organizacijah. Njih je čimprej izenačiti z ostalimi šolami.

NEŽA MAUR

INFORMATIVNI DAN O VISOKOŠOLSLEM ŠTUDIJU

Prvi pogled na farmacijo

Srednjevelika predavalnica odseka za farmacijo (fakultete za naravoslovje in tehnologijo) na Askerčevi cesti v Ljubljani ni bila letošnjega 17. februarja nič drugačna kot sicer. Zasedba v avditoriju, kjer si okrog 9. ure komajda še našel prostor, je potrdila, da se farmacevtski poklic feminizira. Prav zato se na farmaciji vneta trudijo, da bi pridobili za študij te stroke tudi fante. Vsako leto izobesijo v gimnazijah in drugih srednjih šolah plakate, s katerimi vabijo sposobne mlade ljudi, naj postane njihovi študenti. Fantje, še posebno vabljivi!

Sicer pa to, kar je sedelo tisti dan v predavalnici, „uradno“ sploh še ni sodilo v univerzitetne klopi. Sele čez nekaj mesecev bodo zapeli Gaudeamus in dobili potrdilo o svoji zrelosti...

Gimnazijci so prišli po informativnem dnevu o visokoškolskem študiju, ki ga je lani (17. aprila) prvič organizirala fakulteta za naravoslovje in tehnologijo, letos pa so ga kot novo obliko poklicnega usmerjanja

sprejeli tudi drugi visokoškolski zavodi: ljubljanska univerza, umetniške akademije in višje šole, visokoškolski zavodi v Mariboru in višja šola za organizacijo dela v Kranju.

Po dogovoru med rektoratom univerze in akademij, dekanati fakultete, vodstvi visokih in višjih šol, republiškim sekretariatom za prosveto in kulturo, zavodom za šolstvo, SRS, skupnostjo gimnazij SRS, aktivni srednjih strokovnih šol in republiškim zavodom za zaposlovanje je bil določen letošnji informativni dan o visokoškolskem študiju. 17. februarja prihodnji maturantje niso imeli pouka.

Namen informativnega dneva: — Le visokoškolski učitelji lahko nudijo prihodnjim študentom najbolj tehtne in avtentične informacije. Dijaki se bodo odločali za študij bolj premišljeno, to pa bo nedvomno prispevalo k manjšemu osipu.

Zanimanje je pol uspeha

Informatorja v predavalnici farmacevtskega odseka sta bila letošnjega 17. februarja asistent dr. Aleš Krbavčič in prof. dr. Dušan Karba.

Poslušamo nekaj splošnih informacij:

„Farmacija je študij, ki daje zdravstvene delavce. Zdravstveni delavci boste, ne glede na to, kje boste delali — v lekarnah, industriji ali velikih grosističnih podjetjih, ki se ukvarjajo z nabavo zdravil. Študij je raznolik, začeli pa ga boste s študijem naravoslovnih predmetov. Farmacija, ki sintetizira znanje medicine in kemije... itn.

Dr. Aleš Krbavčič odkrito priznava zahtevnost študija in opozarja na selekcijo, ki nastane na fakulteti že po prvem letniku: „Med vpisanimi novinci je le malo tistih, ki uspešno preskočijo bariere pred dru-

gim letnikom...“ in spodbuja: „Prvi pogoj za uspešnost je zanimanje, ljubezen do študija.“

Težko je na začetku, ko se križajo navade srednje šole z zahtevami visokošolskega študija: „Sprotnega preverjanja znanja, ki je močna opora pri delu, na univerzi ni. Sami si morate pridobiti samokritičnost in določene delovne navade. Z medsebojnimi stiki in s povezanostjo s študenti višjih letnikov lahko nadomestite to, česar vam predavatelji zaradi pomanjkanja časa ne bodo mogli dati.“

Kakšen je pomen znanja, pridobljenega v srednji šoli? To znanje je v prvem letniku izredno pomembno, zato ga ne gre zametavati. Še v tem polletju se je treba resno lotiti učenja tistih disciplin (predmetov), ki predstavljajo ogrodje študija na univerzi.

Delavnik, ki ga ne merijo kazalci ure

Prof. dr. Dušan Karba podrobneje pojasnjuje pojem farmacije, z besedami riše obseg farmacevtske aktivnosti: odkrivanje, produciranje, analiziranje...

Največ besed nameni znanstveno-raziskovalnemu delu, za katerega vse doslej nismo storili dovolj, da bi v resnici veliko prispevalo k razvoju farmacevtske

stroke. O delu, ki ne pozna čitnih, prostih sobot in praznikov, o prizadevnosti, ki merijo kazalci ure. Govori o vseh možnostih strokovnega popolnjevanja, ki se odpirajo v novem obdobju kompjuterizacije in računalnikov.

Kakšen je pravzaprav študijski poklic? Miselnost, lekarništvo zgolj „trafika posel“, je že zdavnaj preteklo. Farmacevt je vez med bolniki in zdravnikom. Njegova delovna mesto se zrcali v zdravstveni prosvetljevanju, v svojevrsni zdraviljenju — ugodnem vanju na pacienta.

Študij na univerzi je prihodnost, ki usposablja za delo v različnih področjih; uči te spretnosti novega spoznanja. In v prvih letih si zagotovo ne moreš brati zaloge znanja za štiri leta.

Še nekaj napotkov, povzeto iz govora o vpisu in predavateljev. Oglede laboratorijev je sklenil informativni dan 1972. Na seki farmacija, kjer imajo prvo leto približno 180 novincev, pride v drugi letnik približno do 50 študentov. Na letošnji diplomira povprečno deset.

Bo bera v prihodnjem letu boljša? Koliko bodo pomembnejše informacije? Čez leto do praviho — bodo vedeli o tem gotovo več.

Marjana K.

IMAMO LAHKO LE ENO ŠOLO

(Nadaljevanje s 5. strani)

umeti učitelj v družbi perspektivo socialne vamosti in da lahko le pod tem pogojem sproščeno in ustvarjalno oblikuje mlade generacije. Teško bomo dosegali boljše vzgojnoizobraževalne rezultate, zlasti v idejno-vzgojnem pogledu, če ne bomo bolj energično in uspešneje krepi materialnih temeljev izobraževanja (financiranje osnovne dejavnosti in investicij v šolstvu).

V praksi ugotavljamo pomanjkljivo usposobljenost učiteljev, ki so pravkar zapustili visokošolske zavode. Pomanjkljivo so usposobljeni za nekatere temeljne naloge, ki jih terja sodobna organizacija učnega procesa (nova matematika, skupinsko delo in individualizacija pouka, vzgojno delo, programirani pouk, uporaba sredstev sodobne učne tehnologije). Razen teh vrzeli smo pri strokovnem izpopolnjevanju dolžni zlasti posvetiti posebno pozornost izobrazbenemu učiteljevu spoznavanju aktualnih vprašanj organizacije vzgojnoizobraževalnega sistema, družbeno-političnega razvoja itd.

Analiza uresničevanja vzgojne funkcije šole opozarja, da je treba okrepiti odgovornost ravnateljev kot pedagoških vodij šol, ki se pre pogosto pretežno ukvarjajo z organizacijsko-administrativnimi in finančno-materialnimi vprašanji, premalo časa pa namenijo nalogam, ki so izrazito pedagoške narave.

Ravnatelji naj bi načrtno vključevali v delovni načrt šole tematiko za vzgojne konference. Današnji čas terja, da učitelje spoznava in raziskuje zapletene družbene probleme, da proučuje socialno in psihološko okolje, v katerem živijo učenci, medsebojne vplive ožjega in širšega družbenega okolja, različne v osebnosti usmerjenosti in vedenju učencev ter druga vprašanja, ki vplivajo na oblikovanje učenčeve osebnosti.

Ravnatelji bodo morali prevzeti tudi večjo odgovornost za sprejem novih učiteljev in drugega strokovnega osebja na delovna mesta v šolah, za spremljanje njihove strokovno-pedagoške usposobljenosti in družbeno-idejne usmerjenosti.

Pri kadrovanju na vodilna delovna mesta se ponekod preveč preveč pozornosti formalni strokovni izobrazbi, manj pa osebnostnim kvaliteta in družbeno-politični angažiranosti bodočega ravnatelja.

Ob koncu referata je navedel Boris Lipužič tudi predloge nujnih ukrepov, ki naj bi povečali uspešnost uresničevanja družbenih vzgojnoizobraževalnih smotrov: — Na kadrovskih šolah naj bi povečali fond ur, vsebino in kakovost marksističnega družboslovnega izobraževanja in vzgoje prihodnjih učiteljev, v sistemu in programu, vsebini in oblikah strokovnega izpopolnjevanja pa okrepili njihovo družbenopolitično izobraževanje in idejno vzgojno usposabljanje. Ustrezne absolvente osnovnih šol je treba uspešneje usmerjati v šole za pedagoški poklic in pri izbiri ter dodeljevanju štipendij ter drugih oblik družbene pomoči bolj kot doslej upoštevati tudi idejno oziroma svetovnonazorsko usmerjenost študentov ter druge družbene kriterije za učiteljski poklic.

Učna snov v učnih načrtih in učbenikih bo formulirana v skladu z marksističnimi vzgojnimi smotri, v strokovni periodiki in časopisih, namenjenih prosvetnim delavcem naj bo obravnavana idejno-vzgojnih problemov pogostejša kot doslej.

V skladu z novimi nalogami šole je treba zagotoviti odgovornost ravnateljev kot pedagoških vodij šole, s strokovno literaturo, in publikacijami pa pomagati učiteljem k učinkovitejšemu strokovnemu izpopolnjevanju in idejno-vzgojnemu usposabljanju.

vanju in idejno-vzgojnemu usposabljanju.

Ostali ukrepi zadevajo revizijo predpisov, ki ovirajo učinkovit družbeni nadzor in intervencijo v primerih, ko je zaradi zavestnega nasprotovanja in usmerjenosti posameznih učiteljev onemogočeno uresničevanje družbenih vzgojnoizobraževalnih smotrov, in ko odpovedo demokratične oblike in metode idejnega boja.

Na spremembe čakajo zakoni s področja šolstva, ki določajo vzgojnoizobraževalne smotre posameznih vrst in stopenj izobraževanja, pospešiti bo treba sprejem predloga stališč o nekaterih vprašanjih, ki nastajajo med šolo in cerkvijo ter med vzgojnoizobraževalnim procesom in religijo, omogočiti okrepitev pedagoške službe za nekatere družboslovne predmete ter za proučevanje problematike prostovoljnih dejavnosti in organizacije prostega časa otrok v izvenskolskem času, samoupravljanje v šolah, za idejno vzgojno in družbenopolitično izobraževanje učnih kadrov in samoupravnih organov v šolah.

Slavko Podmenik: O aktualnih problemih idejnosti vzgoje in pouka

Problem idejnosti (idejne usmerjenosti) se v zadnjem času ne pojavlja več samo kot nasprotje med idejnimi smermi pri pouku, temveč vedno bolj kot nasprotje med deklariranimi učno-vzgojnimi smotri in principi na eni strani in drugačnim obnašanjem mnogih ljudi v družbeni praksi, v družbenih odnosih na drugi strani. Ta problem so delno opredelili v pogovoru o reformnih težnjah naše osnovne šole v uredništvu Dela (objavljeno 8. I. 1972). Nerazčističeno pa je ostalo vprašanje: ali različnost („pluralizem“) svetovnih nazorov med učitelji res ne duši, temveč bogati, pospešuje napredna vzgojna prizadevanja šole, ker ta nazorska različnost ali nasprotnost med učitelji ne pomeni tudi moralne različnosti oziroma „dvojnosti“? S tem so namreč povezana tudi druga vprašanja: ali za napredno vzgojo zadošča, da je obnašanje oziroma „osebnostni stik“ učitelja z učenci v skladu z vzgojnimi smotri? Ali in kako vplivajo na to vzgojo tudi obnašanja oziroma odnosi med ljudmi, ki jih učenci doživljajo zunaj šole? Kako vpliva to tudi na obnašanje učiteljev in ali to obnašanje zares kaže moralno enotnost (v temeljnih interesih in značajskih lastnostih, vrednotah) in so med učitelji razlike le v nazorih? Če pa so razlike tudi v obnašanju in v temeljnih vrednotah, kaj danes povzroča te razlike med učitelji in tudi v družbi zunaj šole? Zato so na omenjenem pogovoru opozorili, da takšnih kompliciranih vprašanj ne morejo reševati samo pedagogi!

V poročilu na 25. seji CK ZKS so odločno zavrnilo zahtevo po odpiranju šole svetovnonazorskemu pluralizmu in zahtevali, naj se v zvezi s tem opredelijo komunisti tudi na znanstvenih, političnih in drugih področjih. Nekateri so to storili že prej, v polemiki proti stališču, ki ga je zastopal eden izmed referentov na blejskem posvetu pedagogov (maj 1971): da vzgoja ne more biti in funkcija družbe, temveč funkcija človekove imantne (prvinske, bistvene) zavestne aktivnosti; zato lahko oblikuje človeka v humano, človeško bitje le pedagoška znanost prek osebnega vpliva učitelja, medtem ko institucionalizirani vpliv družbe omogoča le funkcionalistično in eshatološko manipuliranje s človekom in odtujevanje človeka njegovemu bistvu, to je ustvarjalnosti in svo-

PRIJATELJICI (linorez — Irena Pernat, osn. šola „Martin Konšak“, Maribor-Tezno) — z razstave v Šoštanju

bodi. Zato ima lahko vzgojno funkcijo samo družba, v kateri samoupravljanje omogoča svoboden vpliv človeka na človeka. Takšno razmišljanje o družbi in njenih vplivih očitno zelo abstraktno posplošuje družbene, upravljalne ali celo samo državne, uradniške institucije in njihov vpliv, kakor da pomenijo celotno „družbo“ in vse bistvene vplive družbe. Prav tako posplošeno uporablja pojem „vzgoja“ samo v pozitivnem pomenu, kakor da negativno obnašanje ne more imeti vzgojnega vpliva in oblikovati negativnih lastnosti. Človekovo „bistvo“ pa z abstraktno posplošitvijo pripisuje zavestni aktivnosti.

Proti takšnemu opredeljevanju vzgojnih funkcij so nastopili nekateri pedagogi z upravičenimi ugovori, da razvoj človekove osebnosti nikoli ni odvisen samo od človekove „notranje narave“, temveč vedno tudi od „družbenega okolja“, ki omogoča in bistveno usmerja oblikovanje človeka. Toda nekateri so si kot bistvo tega družbenega okolja, ki v naši današnji družbi oblikuje ljudi, zelo poenostavljeno in abstraktno zamislili „samoupravljanje“. Zamenjarili so, da tudi to upravljanje, kot vsako drugo, pomeni zavestno organizirano osveščanje in usmerjanje družbenih odnosov, ki je odvisno od bistvenih materialnih odnosov v delitvi dela in materialnih delovnih razmer. Tako so samoupravljanje naredili za podobno vseodrešujočo splošno „silo“, kot v kritiziranem stališču nastopa individualna zavestna aktivnost. V obeh primerih je tako iz popolnoma nasprotnih izhodišč izpeljana enaka rešitev. Takšno protislovje zmerom pomeni, da so preveč abstraktno, metafizično in neresnično rabljeni bodisi pojmi v sklepu ali v premisah ali povsod.

To nas opozarja, da konkretnih problemov, ki smo jih razkazali v uvodu, ne moremo reševati s takšnimi metodami in s takšnim znanjem o „družbi“, „človeku“, „(samo)upravljanju“, „družbenem okolju“ itd. Treba je upoštevati tudi druga področja družbene znanosti. Bistveno pa je vprašanje: kako to, da so v družbenih vedah tako zanemarjene temeljne marksistične metode in spoznanja o družbi in človeku, ki so jih zelo natančno opredelili in na zgodovinskih primerih jasnilo in dokazali že klasiki marksizma? Predvsem: (a) kako se temeljne potrebe, interesi in vrednote človekove osebnosti in celih slojev ali razredov oblikujejo predvsem v delovnem procesu, pod vplivi narave in delitve dela, spodbujane s produktivnostjo oziroma rezultati dela; in to še preden se oblikuje organizirana zavest o interesih in novih odnosih, ki jih ti interesi in vrednote zahtevajo; (b) kako se zato novi ekonomski odnosi prilagajanja in delitve pogojev in rezultatov dela organizirajo z novim sistemom upravljanja vseh družbenih odnosov šole, ko je orga-

nizirano osveščanje celih slojev, razredov ali družbenih skupnosti doseglo zadosten obseg in moč, da lahko učinkovito vpliva na obstoječi sistem upravljanja; (c) kako so spremembe temeljnih značilnosti narave, delitve in produktivnosti dela — od katerih je neposredno odvisno oblikovanje temeljnih človeških potreb, interesov in vrednot — neposredno odvisne od določenih značilnosti materialnih pogojev in sredstev za delo („materialnih proizvodilnih sil“); zato je oblikovanje človeških lastnosti, vrednot in nazorov le posredno odvisno od teh materialnih „sil“ in zato poteka to oblikovanje v dolgotrajnih in protislovnih procesih; in še druge zakonitosti

Dokler ne upoštevamo teh zakonitosti in dialektičnih metod (s katerimi razlikujemo med neposrednimi in posrednimi vplivi; med vzroki in pogoji; med nujnimi, zadostnimi in bistvenimi pogoji; med vzroki in dejavniki ali faktorji; med „silami“, pogoji, vzroki in dejavniki; med različnimi stopnjami in vrstami njihovih zvez in učinkov; med stopnjo ali „močjo“ učinkovanja in smerjo, kvaliteto učinkovanja; med učinkovitostjo, funkcionalnostjo, racionalnostjo, smotrnostjo in smiselnostjo; itd.), tako dolgo ne moremo razložiti in rešiti tudi sodobnih družbenih problemov. Na primer: kaj povzroča birokratizem in vse druge oblike individualističnih, egoističnih interesov ter njim ustrezno „birokratsko, tehnokratsko, elitno“ ipd. obnašanje in odnose že pri samem delu, v delitvi dela in v upravljanju, kljub zavesti in organiziranju samoupravljanja, celo „notraj“ samoupravljanja? Itd.

Veliko vzrokov je, zakaj so bila marksistična dognanja in metode tako izrinjene iz znanosti, politike in z njimi tudi iz idejnosti pri pouku in vzgoji. Kot ideološki izraz, sredstvo in posledica tega se je na vseh področjih — od znanosti, politike, šolstva do kulture — razbohotilo z abstraktnim posploševanjem poenostavljeno, vulgarizirano nadomeščanje „marksizma“ z raznimi inačicami vulgarizma (o tem sem natančno in dokumentirano pisal pred petimi leti). V nasprotju s tem so se na prazninah, ki jih je pušal „marksizem“, razraščali vplivi religije in cerkve, razne vrste pozitivizma, nihilizma ipd. Končno so se zastopniki takšnega „marksizma“ zadnje čase začeli sporazumevati z nosilci nasprotnih tokov, da je „marksizem zastarela“ in da „znanost se ne pozna zakonitosti družbenega in človekovega razvoja“.

Ob dogodkih „na Hrvaškem“ so se takšna in podobna dejstva ponovno izrazila v hudih političnih konfliktih, ki so opozorili tudi na pomen marksizma v politiki, znanosti in vzgoji.

Renata Mejak: Družbe brez napak ni

V zadnjem času so vse pogostejše kritike na račun uresničevanja idejne vzgojne funkcije šole. V iskanju vzrokov za neuspeh najpogosteje naletimo na naslednjo argumentacijo:

— Zakonitosti, ki so pričele delovati na gospodarskem področju in v družbenem življenju povzročajo nasprotja tudi na področju vzgoje in izobraževanja, (predvsem med starim in sodobnim sistemom vzgoje in izobraževanja).

— Nenehno se kopičijo problemi, lotevamo se jih parcialno, nedosledno, z reorganizacijami, ki dajejo le navidezne rešitve.

— Očitna je odsotnost odgovornosti, sklicevanje na samoupravljanje za doseganje lastnih interesov.

— Včasih ni jasnih meril, kaj je dopustno ali družbeno škodljivo, kaj je v skladu s socialističnimi interesi.

— Pogosta so nasprotja med ideali in stvarnostjo, nedoslednost med problemiranimi smotri in med pogoji za uresničevanje ciljev, neskladje med različnimi, nasprotujočimi cilji.

V vseh formulacijah vzgojnih smotrov najdemo prikaz oziroma popis določenih svojstev, lastnosti, ki jih je treba razviti pri učencu. Sinteza vsega, kar je v tistem času in v konkretni družbi ocenjeno kot najbolj pozitivno, najboljše za človeka posameznika in za človeka člana skupnosti. Večina smotrov, je sestavljenih tako, da opisuje določen model, to pa vodi v idealizacijo, v uniformnost. Socialistična družba mora zagotoviti raznoliko formiranje osebnosti, pomagati, da učenec razvija svoje sposobnosti in možnosti. Zato je koristneje razčleniti bistvene karakteristike naše socialistične družbe, in na tej osnovi začeti realne, dosegljive vzgojne smotre.

Vzgojni smotri (formulirani kot splošna načela in deklaracije) v odnosu do prakse niso bili v preteklosti predmet znanstvenih raziskovanj znanstvenih razprav, praktičnih družbenih akcij. Manjka člen med teoretičnim temeljem in družbeno resničnostjo. Ta člen je raziskovalno delo. Zato je tudi razširjena miselnost in prognostična praksa, da sta vzgoja in izobraževanje odsev konkretnega družbenega stanja (pasivni odsev), le spremljevalec ekonomike (politike, tehnike) in ne revolucionarna kritika obstoječega, intenzivna in organizirana družbena težnja za preseganje dane situacije. Revolucionarno kritična vloga vzgoje (program, ZK, ustava) naj se zrcali v usposabljanju ljudi na soočenje z negativnimi pojavi, ki spremljajo vsako družbo. V družbi so prisotni različni elementi (često nasprotujoči), to je nujnost. Ni družbenega sistema, ki ne bi v sebi nosil „anti telesa“ v svojem organizmu. Sterilne, kemično čiste družbe brez napak ni.

Zato mora biti pripravljen učitelj na uresničevanje vzgojnih smotrov v taki družbi, kjer se soočajo različni idejni vplivi, različni interesi notranjih protislovij, ki so posledica odprtosti družbe. To pomeni, da se učitelj ne bi smel umakniti pred težavami k naštevavanju posameznih neproblematičnih „pozitivnih“ dejstev, brez ovrednotenja, brez oblikovanja odnosa do le teh. *Naloga učitelja ni le interpretacija stvarnosti*. Poskušati se orientirati v stvarnosti, ki je polna alternativ, adaptirati učence na stvarnost, mobilizirati skupine zaradi nekega skupnega cilja, gojiti kritično misel mladih.

Kakšne tipe obnašanja lahko danes zasledimo pri učiteljih glede interpretacij naše družbene resničnosti?

Idealiziranje stvarnosti (prej razširjen pojav)

Naštevanje dejstev — brez interesa za družbeno dogajanje, zaprtost v lastne okvire — pozitivizem povzroča prazen prostor, konfuzija ciljev in vrednot.

Zakrite ali tudi neprikrite sovražne ocene, ki želijo razvednotiti vsako pozitivno družbeno akcijo, antisocialistične težnje.

Kritičen odnos, objektivna analiza stvarnosti z namenom, da se z zavestno akcijo uresniči ideal. Družba brez idealov bi bila prepuščena stihijskemu razvoju. Pomembno je le vprašanje, ali je ideal vsiljen od zunaj, potem to ni pravi ideal, ali pa je ideal takšen, da ga je mogoče uporabiti za akcijo, za spremembo obstoječega stanja, to je, da je „realen ideal“. — Demaskirati je treba nekatera hotenja in zato ponovno opozoriti na marksistično pojmovanje vzgojnih smotrov.

Marjeta na Dravskem polju

Le temelji nove šole

Tri leta je že tega, ko se je v krajevni skupnosti Marjeta na Dravskem polju več kot 81-odstotkov vaščanov izreklo za samoprispevek za izgradnjo nove osnovne šole v Marjeti. Referendum je določil, da morajo za novo šolo prispevati vsi zaposleni v rednem delovnem razmerju po dva odstotka osebnih dohodkov, prav toliko tudi kmetje od katastrskega dohodka. Tako so v Marjeti nameravali zbrati v petih letih 500.000 dinarjev, 80.000 dinarjev pa naj bi prispevala tovarna Pinus iz Rač. Čeprav so od referendumu minila že tri leta, se je v krajevni skupnosti doslej zbralo le 200.000 dinarjev namesto 300.000 dinarjev, kolikor bi se moralo zbrati, če bi samoprispevek vsi redno plačevali. Da se krajevni samoprispevek redno ne zbira, je bolj kriv malomaren odnos podjetij, v katerih so delavci iz te krajevne skupnosti zaposleni, kot delavci sami, zato ker v podjetjih enostavno ne odtegujejo izglasovanega odstotka. Neresnost pri plačevanju pa je tudi med kmeti, saj nekateri med njimi že dve leti niso plačali svojega prispevka. Pri vsem tem, pa je za novo šolo na Marjeti občinska skupščina že prispevala okrog 1,7 milijona dinarjev. Domačini bi radi odprli novo šolo še letos poleti. Temelji za njo stojijo in škoda bi bilo, da bi zaradi neresnosti ali malomarnosti nekaterih ostalo le pr temeljih.

Kulturne prireditve na Kajuhovi osnovni šoli v Šoštanju

Partizanskega pesnika, revolucionarja in šoštanjskega rojaka Karla Destovnika-Kajuha, se spominja njegov domači kraj zlasti ob obletnici njegove smrti, 22. februarja. Šola, ki nosi njegovo ime, počasti njegov spomin z več kulturnimi prireditvami.

Na spominski dan njegove smrti so bile na šoli razredne proslave, učenci pa obiščejo tudi spominsko sobo, da poglobe in osveže znanje o pesnikovi življenjski poti.

Učenci naše šole tekmujejo že sesto leto za Kajuhovo bral-

no značko. Svečana podelitev je bila v petek, 25. februarja. Razdeljenih je bilo 29 Cicibanovih značk, 11 pohval, 20 bronastih, 13 srebrnih in 35 zlatih Kajuhovih bralnih značk. 108 učencev je prebralo 494 knjig poleg obveznega domačega branja.

Za to priložnost smo povabili tri slovenske književnike, ki so se ljubeznivo odzvali našemu vabilu: pisatelja Antona Ingoliča, pesnika Jožeta Šmita in Nežo Maurer. Prisotni so našemu kulturnemu programu in prebrali značkarjem nekaj

svojih del. Obiskali pa so tudi učence po razredih. Tovarš Ingolič se je pogovarjal z osmošolci in jim odgovarjal na številna vprašanja, po katerih je lahko sklepal, da učenci poznajo številna njegova dela in se zanimajo za nadaljnjo usodo njegovih junakov. Tovarš Šmit je bil gost prvo in drugošolčkov, tovarišica Maurerjeva pa je obiskala učence šestih razredov. Povsod je bilo srečanje pri srčno.

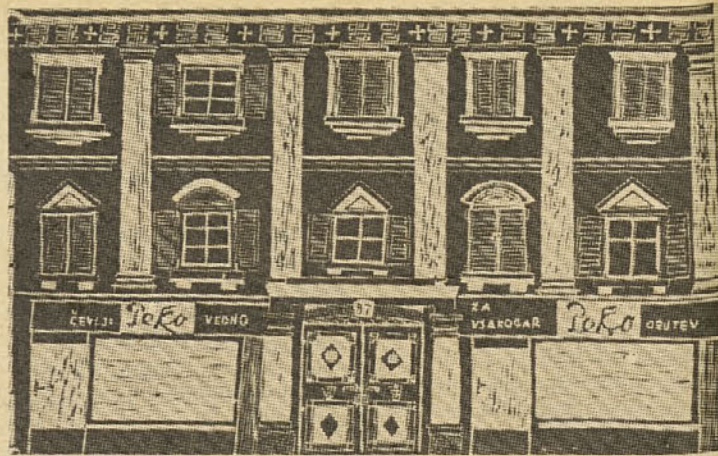
Našim književnikom smo poklonili 2. številko pionirskega glasila Mladi zvoki, ki je izšlo ob spominskem dnevu pesnikove smrti.

zelo težavno. Čeprav je razstavn prostor na obeh hodnikih prvega nadstropja in pritličja izredno racionalno izkoriščen, bo treba za naslednje leto razstavn prostor še povečati, kajti šola je postala prava galerija mladih umetnikov. Tri enakovredne kolektivne nagrade so dobili razstavljalci osnovnih šol: Kamnica pri Mariboru, Prežihov Vornac - Ravne in Ljubljana-Vič. Razdeljeno pa je bilo tudi veliko število posameznih knjižnih nagrad.

Istega dne je tovariš Zirkelbach podelil tudi diplome tekmovalcem Vesele šole, ki jo razpisuje Pionirski list.

S temi kulturnimi prireditvami so se učenci in učitelji osnovne šole Karel Destovnik-Kajuh Šoštanj dostojno oddžili pesniku rojaku.

NEŽKA MLAKAR

FASADA (linorez - Tomaž Pirih, osn. šola „Heroja Bračiča“, Tržič) s IV. razstave LIKOVNI SVET OTROK, ki jo je priredila osn. šola „Karla Destovnika-Kajuha“ v Šoštanju pod pokroviteljstvom „Pionirskega lista“ (odprta je bila dne 26. februarja letos)

Vsaka šola naj ima svojega direktorja

Taka je zahteva slovenskega šolskega sindikata v Gorici. Pri tem je sindikat obravnaval kritičen položaj na vseh slovenskih šolah v Gorici. Po poročilu slovenskega šolskega sindikata je dovolj jasno, da je slovenska šola zapostavljena tudi v tem nima pravilno nameščenih ravnateljev tako na srednjih in tudi na osnovnih šolah. Druga utemeljena zahteva SSS v Gorici je tudi zahteva po slovenskem šolskem nadzorniku, kar pač po zakonu pripada.

PORTRET (linorez - Šarec Milovan, o. š. J. Premrla-Vojka, Koper)

26. februarja je bila na šoli odprta IV. razstava Likovni svet otrok, na kateri je razstavilo svoje risbe 105 nadarjenih mladih ustvarjalcev iz 46 slovenskih šol. Pokroviteljstvo nad razstavo ima Pionirski list, in njegov urednik Miran Zirkelbach nas je ob tej priložnosti tudi obiskal. Lep kulturni spored je popestril znani slovenski karikaturist Božo Kos, ki je eno izmed deklamacij sproti ilustriral. Svečanosti se je udeležil poleg številnih mladih ustvarjalcev in njihovih likovnih pedagogov tudi profesor Emil Cesar, odlični poznavalec Kajuha, ki je pomagal tudi pri ureditvi Kajuhove spominske sobe na naši šoli. Razstava sama je privabila tudi zastopnike občine in druge domače obiskovalce.

Rezultate natečaja je razglasila profesorica Helena Golob-Berce, pedagoška svetovalka za likovni pouk, ki vsako leto sodeluje pri ocenjevalni žiriji. Poslana dela so bila tako kvalitetna, da je bilo ocenjevanje

Rezultate natečaja je razglasila profesorica Helena Golob-Berce, pedagoška svetovalka za likovni pouk, ki vsako leto sodeluje pri ocenjevalni žiriji. Poslana dela so bila tako kvalitetna, da je bilo ocenjevanje

ANDREJKA, MAMA IN VZGOJITELJICA

Vsi so že odšli. Samo Andrejka še čaka. Vsak dan čaka. Andrejka mama nikdar ne pride takrat kot druge mame. Očka pa sploh ne pride. A drugi očki pridejo. O, koliko jih pride!

Andrejka žalostno gleda skozi okno. Z nosom, z lici, z vsem obrazom se je naslonila na šipo. Misli na Gašperja, ki je prvi odšel iz vrta. Gašperjeva mama vedno prva pride ponj. Danes je Gašper objel mamo tako močno, da je skoraj padla. Mama pa se je smejala in je rekla, da je Gašper njen mali ljubi kozliček. Potem so se vsi smejali. Tudi Andrejka se je smejala. Po Bredico je prišel očka. Očka je Bredico posadil na ramo in tako zdiral po stopnicah. Bredica pa je vriskala in se smejala. Andrejka je prav dobro slišala, kako se je smejala. Potem so odhajali vsi po vrsti. Blaž, Jurko, Neveca, Maruška... Samo Andrejka je ostala. Samo Andrejka še vedno čaka. Joj, kako dolgo čaka. In vedno čaka. Vedno zadnja odhaja iz vrta.

„Andrejka, se bova pogovarjali?“
 Andrejka pogleda vzgojiteljico. Seveda, ona ve, kako rada se pogovarja Andrejka. Zdj Andrejka samo odkima. Preveč je žalostna, da bi se pogovarjala.
 „Andrejka, poglej! Šipa se je zatemnila!“
 Andrejka pogleda in se nehote nasmehne.
 „Saj res! A zakaj se je zatemnila?“
 „Zato ker dihaš vanjo in se je sopara nabrala na njej.“
 „Kaj pa je to sopara?“
 Vzgojiteljica zavije Andrejko

v svoj debeli šal in jo odnese na vrt.
 „Dihaj!“ pravi. „Močno dihaj!“
 Andrejka diha in iz ust se ji kadi. Kot iz lonca, v katerem vre juha. Zasmeh se.
 „Ali zdaj veš, zakaj se šipa zarosi, če dihaš vanjo?“
 „Zato ker se kadim,“ pravi Andrejka.
 „Ne! Zato ker si topla. Bolj topla kot zrak, ki ga vdihavaš.“
 „Zakaj sem pa topla?“
 „Zato, da lahko živiš!“
 „Ali sneg ne more živeti, ker ni tople?“
 „Ne more. Prvi sončni žarki ga stopijo.“
 „Ali mene ne morejo stopiti?“
 „Semica,“ se zasmehje vzgojiteljica, „ti si vendar deklica. Topla si in dihaš. Živiš.“
 Andrejka nenadoma utihne. Spet gleda skozi okno.
 „Mama bo kmalu prišla,“ se oglasi za Andrejkinim hrbotom. „Samo še majčkeno in bo prišla. Službo ima. Kruhka služi za Andrejko.“
 Andrejka zamrzi. Uboga mama! Koliko dela ima! Zato je vedno slabe volje. „Hitro pojaj,“ pravi, „prosim. Saj vidiš, da nimam časa!“ Andrejka hiti, gleda iznad krožnika in opazuje mamo. Njena mama je lepa. Najlepa. Nihče nima tako lepe mame kot Andrejka. Ampak danes bo Andrejka huda nanjo: „Zakaj ne prideš prej?“ bo rekla. „Zakaj prideš vedno zadnja?“
 Vrata se odpro. V sobo plane Andrejka mama.
 „Nisem mogla prej. Res ne. Oprosti, prosim, tovarišica!“
 Andrejki se mama ne opraviči.

„Hitro natakni plašč,“ pravi. „Mudi se mi.“
 Andrejka hiti. Nič ni huda na mamo. Samo, da je prišla.
 „Daj, daj, Andrejka! Ne zamujaj me še ti!“
 „Oprosti, mama! Saj hitim! Kje so moji copatini? Aha, jih že imam!“
 Andrejka strmi v mamo. Rada bi jo objela. Ampak prej se mora mama nasmehnuti. Tako kot se je nasmehnila Gašperjeva mama.
 „Na svidenje, Andrejka!“
 Andrejka se ozre. Saj res. Tu je tovarišica in tovarišica jo pozdravlja. Grda Andrejka, skoraj je pozabila nanjo, na svojo ljubo tovarišico. Mami se mudi, toda Andrejka mora objeti tovarišico. Mora ji dati poljubček.
 Mama in Andrejka hitita po cesti. Mama stopa naglo. Andrejka skoraj teče. Ko bo Andrejka velika, bo delala prav tako velike korake kot njena mama.
 „Stopi, Andrejka! Stopi! Prosim! Zamudili bova avto-bus!“
 Andrejka stopa, teče, dela velike korake, a mane ne mora dohiti. Ali bo mama huda, se prestraši Andrejka. Ne, ni huda! Andrejko dvigne v naročje in z njo teče do avtobusne postaje. Uboga mama! Uboga! Čisto potna je!
 Andrejka se približa mami-nemu licu in z ustnicami popije njeno znojno kapljo. Mama se nasmehne, zdaj se zares nasmehne in še močneje stisne k sebi svojo Andrejko.
 Marta Grom

Učiteljica Agica Jelenko

V trenutku, ko se je v Šmarju pri Jelšah sesul strop nad glavo otrok, je mlada učiteljica Agica Jelenko vedela, kaj je njena dolžnost: da je treba rešiti mlade ljudi najhujšega. „Tako bi naredil vsak,“ trdi danes Agica. Učiteljica, ki že štiri leta vtepa v glavo učenost mladim Šmarčanom, ki jim matematika ne pomeni tistega kot njej. Agica Jelenko je takšna kot njen predmet: natančna, tankovestna, pot njenega ravnanja je premočrtna. Morda prav od tod njena prisebnost. Morda prav zaradi tega zagotavlja, da je bila vse to pravzaprav samo dolžnost. Naj bo kakorkoli; otroci so zdravi, srečni in zadovoljni. Dobili

bodo novo šolo, marsikaj pa se bo najbrž spremenilo tudi na Kozjanskem, v Obsotelju, na Šmarnem. Pregledali so šole, ugotovili to in ono in steklo je. Ljudje imajo upanje na boljše, lažje in lepše življenje. Obiskal sem jo. O nesreči se nisva pogovarjala. To vedo že vsi. Zanimalo me je njeno delo. O tem in o šolarjih je govorila Agica z zanosom, z ljubeznijo. Prišla je s Pohorja. Tam žive njeni starši; tudi njen naglas ne more skriti tega. Vsako leto gre tja, pomaga pri najnujnejših opravilih, potem se vrne nazaj na Šmarško, med svoje.
 Ni še dolgo tega, ko je Agica dobila zlato značko Društva

prijateljev mladine. Kmalu zatem je prišel denar, za njeno zabavo, za zahvalo pravzaprav. Ni veliko, a Agica ne bi bila Agica, če ne bi rekla, da je to preveč in da ne bi bilo treba. In vedno znova je poudarjala: „To bi naredil vsak, ki bi se znašel v mojih okoliščinah.“
 Agica se počasi vživlja v stari mirni svet, svet brez katastrof. Pravi, da ji je nerodno; preveč da je hvale. Glasno pove, da nima časa obujati „spominov“ o vsem tem, nekaj trenutkov kasneje pa, vsa resna, z velikimi očmi, reče, da o vsem velikokrat razmišlja.
 Temne, nemirne oči, krčevite kretnje rok, pogum in čudovita potrepljivost: učiteljica Agica. Takšno jo poznam. Mlado učiteljico s Pohorja, ki si želi v Šmarju nove šole, polne svetlobe, brez strahu pred nesrečo.
 MILENKO STRAŠEK

Ob tednu boja proti raku

Letos bo od 1. do 8. marca že tretji vsjugoslovanski teden boja proti raku. Dejavnost Društva SR Slovenije za boj proti raku si v naši republiki šele utira pot. V zadnjih šestih letih je namreč bila vsa pozornost in pomoč javnosti usmerjena predvsem na zbiranje sredstev za gradnjo Onkološkega inštituta, ki je kot edini specialni zavod za zdravljenje in raziskovanje raka vsekakor eden glavnih dejavnikov za uspešno odkritje raka v naši republiki.
 Sedaj je že znano, da bo zgrajen nov objekt samo za zdravljenje raka z obsevanjem in da bo za potrebe onkološkega inštituta stavba nekdanje Interne klinike.
 Tu pa so še mnoga druga vprašanja s področja celotne dejavnosti boja proti raku, ki nam narekujejo reševanje. Za vse to pa naša skupnost in zdravstvena služba nimata niti dovolj kadrov niti dovolj sredstev. Zato je še kako potrebno, da se

družbena dejavnost koordinira, sredstva in napore združujejo ter razni cilji prilagodijo potrebam, ki jih nakazujejo strokovnjaki.
 Prav zato je namen Društva SR Slovenije za boj proti raku, prostovoljnega, humanitarnega združenja, da podpira boj proti raku v SR Sloveniji, v vsem njegovem obsegu in zahtevnosti.
 Naloge društva so zlasti naslednje:
 1. zdravstvena vzgoja ljudstva in obveščanje javnosti o raku, predvsem kako preprečevati in zgodaj odkrivati raka;
 2. pomoč pri strokovni vzgoji zdravstvenih delavcev za to dejavnost, v kolikor je ne zmore sama zdravstvena služba;
 3. pomagati z zbranimi sredstvi raziskavam raka in jih s tem prilagajati našim razmeram;
 4. podpirati nadaljnje zbiranje sredstev za izgradnjo onkološkega inštituta in za nakup dragih aparatov.
 S skupnim sodelovanjem in prizadevanji bomo lahko opravili pomembno nalogo - zmanjšali visoko število obolenih in umrlih za rakom v naši republiki.
 Rak je namreč v večini primerov ozdravljiv, le da ga se pravočasno odkrije in takoj pričnejo zdravliti. Ta ugotovitev nam daje upanje in nas bodri v skupnih naporih proti tej zahrbitni bolezni.
 Dr. DUŠAN REPOVŠ

OTROK IN TELEVIZIJA

Šolske televizijske ure

Kaže, da bo že v šolskem letu 1972/73 stekel televizijski šolski program za učitelje, nato pa v šolskem letu 1974/75 tudi za učence.
 Zanimivo je vprašanje, koliko danes uporabljamo televizijske oddaje v šoli. Tu mislim na oddaje, ki so v rednem programu in na oddaje zagrebške šolske televizije. Verjetno zelo različno, ponekod več, ponekod manj ali sploh nič. Zagrebška šolska televizija že vrsto let posreduje dobre šolske televizijske oddaje in priznati moramo, da je televizija tako dobila tudi pomembno mesto pri učnih urah. Tudi po naših šolah je prav gotovo vrsta prosvetnih delavcev, ki oddaje zagrebškega studija vključujejo v pouk.
 Posebno me je zanimalo, ali učenci tudi sami gledajo televizijske oddaje studia Zagreb, ki so namenjene šolarjem. Pri preprosti anketi, ki sem jo pripravil, je sodelovalo 81 učencev sedmih razredov. Redno seveda ne gledajo šolske televizije, vendar jih večina gleda 46 učencev, nikoli pa teh oddaj ne gleda 35 učencev (med njimi so seveda tudi taki, ki televizorja še nimajo doma). Med gledalci jih je največ pri oddaji angleškega jezika (37 učencev), potem gledajo zemljepisne oddaje (7), oddaje z zgodovinsko tema-

tiko (6), s področja kemije (4), ruskega jezika (4) in posamezni učenci še nekatere oddaje drugih predmetov.
 Seveda pa je za nas zanimivo, iz katerih predmetov si otroci želijo oddaje slovenske šolske televizije. Največ učencev si želi zemljepisne oddaje, kar 38, iz angleškega jezika bi želelo oddaje 30 učencev, iz kemije 27, iz zgodovine 23, iz biologije 19, iz fizike 16, iz slovenskega jezika 9, iz matematike 7 in prav toliko učencev si želi oddaje s področja telesne vzgoje. Štirje učenci bi želeli tudi oddajo o tehnični vzgoji, potem pa so posamezniki predlagali tudi oddaje ruskega, japonskega, francoskega, nemškega in latinskega jezika ter oddaje o prometu. Devet učencev je predlagalo tudi oddaje v zvezi z izbiro poklica, nekateri pa oddaje, podobne oddajam zagrebške šolske televizije.
 Ob tem pa se pojavlja tudi vprašanje, ki je v zvezi s šolsko televizijo pri nas zelo pomembno: koliko šol ima na Slovenskem že televizorje? Med načrtne priprave, da bomo čez nekaj let vključili v pouk šolsko televizijo, spada seveda predvsem televizor. Ali lahko upamo, da bodo šole svoje nakupe za prihodnje tudi načrtovale tako, da bo imela televizor tudi vsaka podružnična šola.
 Miloš Djukić

NOVO RAČUNSTVO

Seminar iz matematike za učitelje srednjih šol

Društvo matematikov, fizikov in astronomov SRS je priredilo skupno z inštitutom za matematiko, fiziko in mehaniko, odelkom za matematiko pri FNT in zavodom za šolstvo - ob denarni pomoči republiške izobraževalne skupnosti - v dneh od 31. jan. do 3. febr. 1972 četrti seminar iz matematike pod naslovom „Novo računstvo“.

Prvi trije seminarji so bili posvečeni moderni matematiki: seminar v juniju 1964 je obravnaval uvod v teorijo množic in logiko, osnovne pojme abstraktne algebre, pojem prostora v matematični analizi in verjetnostni račun. Drugi seminar v juniju 1967 je bil posvečen vektorskim prostorom in uporabi vektorjev v elementarni matematiki. Tretji seminar, ki je bil februarja 1970, je obdeloval skupine v fiziki in geometriji.

Letošnji seminar je bil posvečen precej zapostavljenemu poglavju na naših šolah, numerični matematiki in njenim problemom.

V pozdravnem govoru je dr. I. Vidav primerjal matematiko in računstvo, potem pa so se v štirih dneh zvrstila naslednja predavanja: Numerična matematika (dr. Z. Bohte), Numerologija (dr. A. Suhadolc), Analiza napak (dr. Z. Bohte), Analiza algoritmov (A. Kmet), Stabilnost računskih procesov (J. Kozak), Pregled elementarne matematike s stališča numeričnega računanja (Dr. Z. Bohte). Vsak dan smo poslušali po uro ali dve tudi Programiranje v ALGOLU 60 (E. Zakrajšek), ki so mu popoldan sledile še vaje na računalniku IBM 1130. Pri teh vajah so udeleženci pod vodstvom E. Zakrajške preizkušali, če so njihove „domače naloge“ pravilno rešene. Zadnji dan popoldan je bil posvečen tudi delu na namiznih računskih strojih.

Predavatelji so se potrudili, da so bila njihova predavanja razumljiva in zanimiva. Koristna je bila povezava s snovjo, ki jo udeleženci na šolah poučujejo. V informaciji, ki je bila vsem razposlana pred seminarjem, je bil kratek povzetek predavanj z navodili za vaje in

seznamom literature z željo, da bi se prijavitelci na predavanja in vaje pripravili. Oboje je predstavljalo novost v organizaciji seminarjev. Predavanja so bila med seboj usklajena, podana z enotnega stališča in so se dopolnjevala v skladno celoto.

Društvo doslej ni prirejalo samostojnih seminarjev iz astronomije (če za takega ne štejemo serijo predavanj iz astronomije, ki jih je imel dr. F. Dominko za predavatelje astronomije na gimnazijah v šol. letu 1968/69 - prisostvovalo jim je do 20 učiteljev), zato je bilo letos seminarju iz matematike priključeno še predavanje iz astronomije. Dr. F. Dominko je govoril o pulsarjih. Po predavanju so si udeleženci ogledali astronomsko-geofizični observatorij na Golovcu.

Takrat kot seminar je bil tudi redni sestanek aktivna matematikov in fizikov, na katerem je govoril o modernizaciji matematičnega pouka v Belgiji I. Smolec, profesor iz Zagreba, ki se je kot član mednarodne komisije za pouk seznanil z belgijskim eksperimentom. Uvodoma je naštel nekaj razlogov za modernizacijo pouka matematike. Med njimi je zanimiva ugotovitev modernih psihološko-pedagoških raziskav, da je otrok v svojih zgodnjih letih

močno dovzeten za spoznavanje osnov moderne matematike, če mu le-te na primeren način podamo.

Željo udeležencev, da bi na takih seminarjih čimveč pridobili za svoje redno delo, kaže zahteva, naj ne odpade prvotno napovedana potem pa preključena razprava o srednješolskih učnih načrtih. Zato je zadnji dan taka razprava vendarle bila. Pokazalo se je, da je vrsta zadev, ki so potrebne izboljšav (uskaljenost učnih načrtov med predmeti in šolami, minimalne zahteve, porazdelitev ur na razrede, izbira predmetov pri maturi, nabavljanje učil, učna obveznost in pod.). Omeniti velja tudi zahtevo udeležencev, da bi poleg seminarjev, ki jih prireja društvo in ki so predvsem strokovnega značaja, moral zavod za šolstvo organizirati še strokovno metodične seminarje.

Udeležba na seminarju je bila prostovoljna. Kljub temu je namesto pričakovanih 50 prisostvovalo kar 117 udeležencev, ki so ves čas pozorno sledili predavanjem in pridno izdelovali „domače naloge“. To govori za stališče DMFA SRS, naj bodo seminarji prostovoljni, da pa je treba omogočiti udeležbo tistim, ki se jih želijo udeležiti. Organizacija seminarja, ki jo je vodil C. Velkoverh, je bila vzorna. O novostih in spremembah programa so bili udeleženci sproti obveščeni z biltenom, ki je izšel v desetih številkah. Odmori so bili malo daljši kot je običajno, ker so bili namenjeni debatam. Seveda so se med njimi obnavljala tudi stara poznanstva in sklepala nova. K temu je prispeval tudi uspeh družabni večer.

D. MODIC

RAZŠIRJAJTE SVOJ LIST!

1. Makedonske mame, očetje in šolniki - so nazadnjaki. In sicer zato, ker delajo težave lepim dekletom, ki bi rade javnosti pokazale mere in oblike svojih teles in s tem prišle do bonitet, ki jih današnja družba nudi lepim, zlasti pa najlepšim ženskim telesom.

2. Moramo se seznaniti z zaskrbljujočim dejstvom: makedonska pedagogika šepa.

3. Slovenci smo naprednejši od Makedoncev. In sicer zato, ker lepim dekletom in njihovim lepim ambicijam lepo strežemo pa še sebe in celo inozemce pri tem lepo zabavamo - kar je hvalevreden in donosen posel.

4. Pri tem nam pomagata naša in srbska televizija - hvala jima! Pa ne pozabimo se zahvaliti tudi Politiki bazaru, najpomembnejšemu jugoslovanskemu ženskemu glasilu.

5. Smemo reči, da smo Slovenci vzor gostoljubja, dobrohotnosti in naprednosti. Nesebično pomagamo tudi drugim premagovati zaostalost.

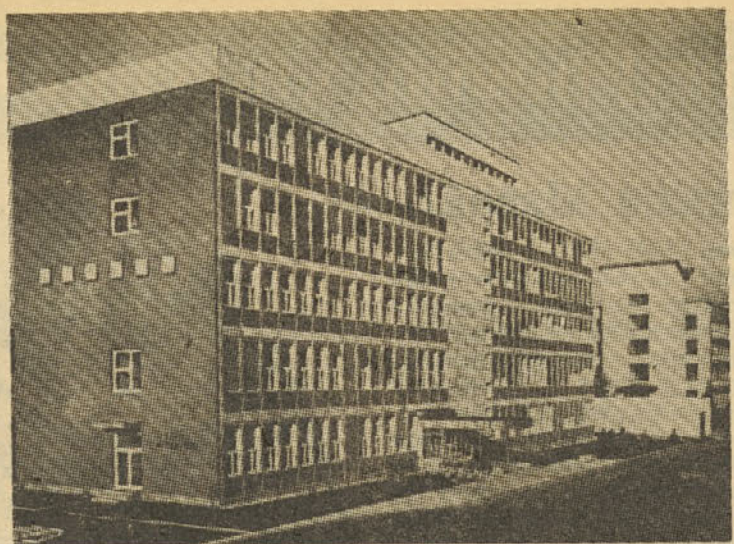
6. In pred nami sije brezmadežnost, ki je črni kači nazadnjaštva glavo strla. Lepa resnica se nam je lepo razodela. Šest strokovnjakov za njo stoji. In za omizjem sedijo blaženi. Počastimo torej brezmadežno početje. Pohvalimo čudovito naprednost in se je veselimo: lepo žensko telo je dobrina, nazadnjak ima še pomisleke, napredni se je posluži.

Razodetje me je vrglo na tla. Ob vznožju slavnega svetovljanskega omizja sem nepotreben siromak in bedak. Ne smem več gledati skozi svoje oči. Če hočem kaj veljati, se moram naučiti gledati in videti, kakor gledajo in vidijo imenitni, razpoložljivi in darežljivi.

In še nekaj mi je nudilo naše krajevno glasilo tisti petek v isti številki. Objavilo je tudi priprave za dan prosvetnega delavca. Zvemo, da je najvišji samoupravni organ s področja vzgoje in izobraževanja v bodoče sprejel sklep, da obdari nekaj prosvetnih delavcev, da so pa kriteriji na osnovi katerih bodo delili te nagrade, zelo zahtevni (nelepim usoda ni naklonjena). Pisec našteva pogoje: vzorno in nesebično prizadevanje na delovnem mestu, doseganje izrednih vzgojnih in učnih uspehov, neoporečni osebni odnos do sodelavcev in mladine, uspešno uveljavljanje pri izvenšolski dejavnosti itd.

Belil sem si glavo, kaj naj bi prišlo še pod itd. Je itd. neskončnost naših dolžnosti ali neskončnost naših možnosti, skrita vera v posmrtno življenje?

Nič pravega nisem mogel uganiti, dokler nisem odprl enajste strani in prebral vsega pod naslovom „Parada slovenskih in makedonskih lepotic“. Spočetka se mi je v glavi zavrtelo, potem sem si pa opomogel, pravkar mi je pa postalo vse lahko in čudovito, kot kadar zavonjaš izpod krasne srajčke naš deodorant Duet in si popolnoma urejen... Sladko me je obšlo: jo že imam! Če se hočem izkazati za skrajno naprednega in prizadevnega, če hočem postati záres vzoren likovni pedagog in estiet, ljubitelj in propagator lepote, tedaj moram: organizirati na naši šoli vsakoletne volitve - po lucijskih, beograjskih in londonskih propozicijah - („Anteno“ ali pa „Stop“ bomo pa zaprosili za častno pokroviteljstvo). Mar ne bi bila to čudovita, neizmerno pedagoška povezava, skrajno odlični

Seminar pod naslovom NOVO RAČUNSTVO je bil v prostorih Inštituta za matematiko, fiziko in mehaniko v Ljubljani

NOVA ŠOLA

V ŠMARJU PRI JELŠAH?

Ni še tako dolgo in ni še pozabljeno, ko je stara šola v Šmarju pri Jelšah dvignila prah po vsej Sloveniji. Prišle so komisije, ugotavljale to in ono, na koncu pa je bilo jasno in glasno povedano, da je šola dotrajana in nesposobna za kakršnokoli pouk.

Minuli teden so bili v Šmarju predstavniki republiške izobraževalne skupnosti in zavoda za raziskavo materiala skupno s predstavniki občinske skupščine. Domenili so se, da bo treba na vsak način najti rešitev, edina možna rešitev pa je nova šola. Nova šola naj bi stala na griču nad trgov in bi bila tretja iz serije, za katere so delali načrte v Trziču, v projektivnem biroju. Letos naj bi zgradili do jeseni prvo fazo. V šoli bi bilo 14 učilnic, za pouk pa bi izkoristili tudi upravne prostore. V naslednji fazi naj bi gradili, kakor hitro bo le mogoče, večnamenski prostor, telovadnico in podobno.

Novo šolo naj bi začeli graditi v začetku poletja, končana pa bi bila do jeseni, vsaj tako je zagotovila republiška izobraževalna skupnost. Pogoji, če bo izvršni svet SRS dal potrebna dopolnilna sredstva, brez katerih je nemogoče karkoli ukrepati. Ni dvoma, da je težko zahtevati, da bi celotno gradnjo investirale republiška izobraževalna skupnost ali pa celo šmarska občinska skupščina. Povedano drugače: uresničitev projekta je odvisna predvsem od dopolnilnih sredstev izvršnega sveta.

MILENKO STRAŠEK

KAKO SO IZDELALI

UČENCI ORMOŠKE ŠOLE

V letošnjem prvem polletju je izdelalo v osnovni šoli Središče ob Dravi 98,2 % učencev, v osnovni šoli Miklavž pri Ormožu 95,3 %, Tomaž pri Ormožu 94 %, Veliki Nedelji 93,4 % in v osnovni šoli Ormož 93,2 % učencev.

S. Skočir

KAKO PREGANJAMO NIČ

Sem slikar, kruh pa si služim s poučevanjem na osnovni šoli. Nedavno mi je dal v roke učenec petega razreda listič z rožnato podobico Doris Day, na drugi strani pa sem bral tudi tole:

O, krasno je to biti in vse je dobro dokler učitelj ne pride nov...

Udeležujem se strokovnih sestankov. Predavatelji me spodbujajo k permanentnemu izobraževanju, k uvajanju naprednih pedagoških prijemov in naprednih učnih postopkov - tudi k poučevanju z lističi - predvsem pa k pedagoškemu erosu, ki ga ne sme zanimati ne plačilo ne nagrada. In še v boj sem klican proti vsemu, kar zavaja in ni v skladu s socialistično moralo in znanstvenim pogledom na svet. V predavanju na temo Vzgoja skozi čas nam je pedagog pripisal: „Čas nam golta mladino. Cvete industrija cenenosti, ki perfidno lakovo zavaja. Treba se je boriti proti negativnim impulzom časa.“

Vzel sem v roke naše krajevno glasilo in bral: „Vrtna restavracija v Luciji pri Portorožu je bila preteklo soboto že drugič letos prizorišče volitev najlepšega dekleta. Tokrat je bilo na vrsti kar dvojno izbiranje, kajti napovedani volitvi miss Slovenije 71 so organizatorji - največji jugoslovanski ženski list „Politika bazar“ iz Beograda - v zadnjem hipu dodali še volitev miss Makedonije 71.

Vzrok? Makedonska dekleta bi zaradi nastopa na taki prireditvi doma naletela na težave pri starih in v šolah. Torej mora Slovenija tudi v tem pogledu pomagati premagovati zaostalost.“

V zapisu prizadevnega časnikarja - učitelja zvemo še, kako je tudi priljubljeni show - orkester s popevkarki navduševal; kako se je šestčlanska žirija potila, ko je oddeljevala dekleta po londonskih selektivnih propozicijah, ki že 20 let veljajo za izbor miss sveta; in kako so bili številni domači in inozemski gostje s prireditvijo nadvse zadovoljni, saj so bila dekleta res lepa in torej vredna pogleda. Tudi ta stavek sem podčrtal in to zaradi njegove ozkosrčnosti - pa ne zase, temveč za vas, Slovenke in Jugoslovanke, ki se mi prav vse, vseh starosti, vseh mer in razmer zdite vredne pogleda.

Nedavno sem odkril presenetljivo kratko in presenetljivo preprosto pesem. Zdjaj sem se je spomnil in jo navajam vam, ki vas ne bo nikoli ovenčal noben missovski trak:

LEPE ŽENSKÉ

„Ženske sedijo ali hodijo sem ter tja, nekatere stare, nekatere mlade, mlade so lepe - vendar stare so lepše kot mlade.“ (Walt Whitman, „Travnate bilke“, iz 20. knjige Ob cesti)

Ste videli, kako je najbolj neamerikanski Amerikanec širok? Z njim si prav gotovo ne bi mogla kaj prida pomagati nobena missovška žirija.

Da ne spregledamo kaj lepega in koristnega, vzemimo zdaj pod drobnogled odstavek, ki sem ga v začetku navedel. Zvemo naslednje:

odnos učiteljev do mladine? Ne bi mar tu gorel skrajno sladki, skrajno današnji pedagoški eros?

Tepec zabiti, sem pa pred dvema leti nergaško odklonil, ko sta me direktor hotela in častivreden občan lepo prosila za strokovno pomoč pri izbiri miss pršuta in terana... Kiču moramo nasprotovati, zato kiča ne morem podpirati, sem ju - ošabno zavrnul. Sudbina jara! Že pri vojakah nisem nikoli znal ujeti koraka. Zato je malo verjetno, da bi kdaj prejel nagrado Sponie Osijek, da o drugih niti ne govorimo...

V šoli v sedmem in osmem razredu pri obravnavi pojma kič nanreč približno takole tvezem:

- V dvajsetem stoletju, ki naj bi bilo brez mraka in razsvetljeno kot še nobeno, uspeva in se bohotti mistika začuda primitivne, nesubtilne narave, puhlo samovšečnega in vulgarno zlaganega kova, ki nima z živobitnimi potrebami in kvaliteta ničesar skupnega, ker je le kič in nobena globlja resnica. Že naši predniki so vedeli, da ni vse zlato, kar se sveti. Danes nas obliva morje cenenega blišča in bleska. Kič proizvaja potrošniška družba, površinska, brezbržna surova komerciala, ki ima mogočne zaveznike (glavni od njih je človeška neumnost; brez človeka - kiča tudi ne bi bilo kiča, meni znani sociolog in pisatelj Herman Broch). Pornografija in pornokič izvirata iz istega dna: iz nemoči, prostaštva in cenenosti.

Obredi volitev lepotic, proglašanja najlepših ženskih zunanosti in missovka nagrajevanja so parade pornokiča. Če hočemo vztrajati pri znanstvenem pogledu na svet, moramo priznati, da so primitivni fetišizem, ceneno oboževanje lupine in groba ignoranca - pri nekaterih nenamerna pri nekaterih dopadljivo namerna - vsebine: ženske osebnosti, ženske kot živega človeškega bitja, ki ima - in še kako mora imeti - za svojo obstojno možnost in polnost tudi notranje, duhovne kvalitete - zlasti pa še takrat, ko narahlo ostari in je le te še lahko držijo v življenju pokonci. Starši, ki dovoljujejo sedemnajstletnim hčeram udeležbo na missovskih izbiranjih, so topočutni zabiteži. Obsojam tudi vse tiste kolege, slikarje, ki pristajajo na vabila organizatorjev pornokičastih parad in s svojo prisotnostjo podpirajo pornokič.

Mrk in tog sem, nelepo napadalen, bolan prenapetež.

Zato sem se v duševni stiski, v hudem dvomu, obrnil k inozemskemu sociologu. Naj vam zaupam, kako mi je italijanski znanstvenik odgovoril. Poleg drugih besed je postavil tudi te le:

„Eden najbolj splošnih argumentov, ki jih uporablja pornokič v samoobrambne namene, je trditev, da je človeško telo, zlasti pa žensko, najlepša stvar na svetu.“ in tu vidimo, da je istenje lepega z ugodjem, kar je značilno za kič in prav tako pojem ali bolje rečeno mit o ženski - predmetu, le ena oblika človekove meščanske alienacije, ki je dno pornokiča, ali vsaj tistega, ki ga počenjajo moški.“ (Ugo Volli „Pornografija in pornokič“, poglavje iz knjige Gilla Dorflesa „Kič - antologija slabega okusa“.)

In da ne bo nespornazuma, še to: Kakor Miklavžu Brengomu je tudi meni ena sama debela pregreha bolj simpatična kot sedem mršavih čednosti. Vendar mi gre širjenje in šopirjenje cenenosti precej na živce. Privlačijo me samoniklo in intenzivno živi. Ne taki, ki uprizarjajo maškerade, temveč tisti, ki zmorejo maškerade demaskirati.

Zdi se mi, da smo srakam in papigam podobni.

IVAN VARL

Izberite med novimi knjigami • Izberite med novimi knjigami

Oddolžitev Heinrichu Mannu

Stoletnica rojstva Heinricha Manna (1871-1950) je odjeknila v obeh Nemčijah — vzhodni in zahodni — pa tudi v drugih evropskih deželah. Pri nas smo se spomnili nemškega pripovednika, dramatika in esejista s prevodom njegovega najboljšejnega leposlovnega dela „Henri Quatre“. Čeprav Heinrich Mann nikoli ni dosegel pisateljskega slovesa svojega brata Thomasa, pa je njegov leposlovni delež pomembno osvetljeval tedanji čas in družbo. Sele proti koncu svojega življenja, pravzaprav šele takrat, ko je bila glavna njegovega pisateljskega dela že za njim, je Heinrich Mann prejel priznanja, ki niso bila kurtoaznega značaja, marveč spoznanja o vrednosti njegovih del. Tako kot v nazorskem obzorju se da razvideti v njegovih delih, v publicistiki, razvojno pot od meščanskega humanizma do demokratičnega glasnika človeških pravic in slednjic v nezatajljivi levičarski opredeljenosti. Heinrich Mann nam je doslej v spominu zlasti s prevedenima romanoma „Profesor Nesnaga“ (v filmu „Plavi angel“) ter „Velika stvar“; v slednjem je prikazal spodjedeno weimarsko republiko. Začuda premalo cenjene so njegove novele in črtice, ki so nastale okoli dvajsetih let (tedaj upravičeno tekmuje s pozneje precej popularnejšim bratom). Prav kratka proza Heinricha Manna kliče prevajalca, saj je slogovna in kompozicijska prečiščenost tu očitna, v območju socialne in etične tematike družbenih previjanj pa je Mann prepričljivo pronicljiv, v mnogočem imeniten oblikovalec resnice o „malem življenju vsakdanjosti“.

„Henri Quatre“, kakor ponavadi označujejo zajeto delo v dveh knjigah — „Mladost kralja Henrika IV.“ in „Zrela leta kralja Henrika IV.“ — uvrščajo nekateri poznavalci nemške književnosti med najboljša dela izpod peresa Heinricha Manna. Verjetno pa bo le obveljalo mnenje, da je Heinrich Mann svoj pisateljski vrh dosegel v prikazovanju tedanje sodobnosti. Obe zgodovinski knjigi sta nastali v emigraciji, saj je pisatelj pod nacizmom moral zapustiti domovino. V Franciji, kjer je skupaj z Blochom, Gideom, Aragonom nastopal proti nacionalsocializmu in vse očitnejši agresivnosti, je spisal „Henrika Četrtega“ kot oddolžitev deželi, kjer je našel zavetje, dom in prijatelje, predvsem pa kot literarno sporočilo plemenitih idej, humanistične zavzetosti in razumevanja med narodi. Čeprav je zgodovinski okvir pisatelju začrtal radij njegove leposlovne oblikovalnosti, pa je ob življenjski usodi zanimivega francoskega vladarja našel obilo snovi, ki govori tudi H. Mannovemu času, tedanji razklani dobi. Povratek v zgodovino, da bi z njo povedal tudi sodobnosti, pa ni v teh letih le poteza Thomasa in Heinricha Manna, marveč bi našli take primere pri več nemških pisateljih, ki so živeli emigrantsko življenje, a so želeli na svoj način spregovoriti zoper mračnijaštvo in totalitarizem, ohranjajoč kljub sivini razmer neke ideale, ali celo vizijo povsem antipodnega sveta nasproti onemu rakastemu, ki ga je tretji rajh že utrdil v praksi na vseh ravneh razvrednotenja človeštva.

V Henriku Navarskem, poznejšem kralju Francije, je Heinrich Mann našel markantno osebnost v močnem navzkrižju družbeno-političnih in socialnih pretresov, ki niso pretresali le Francije, marveč mnoge evropske dežele in države. Prav to je pri pisatelju pobudilo željo po zgodovinskem prikazovanju, ki lahko pobudi pri bralcih neko vzporednico s sedanjostjo. Bistvena mu je neka idealno zamišljena predstava o možnostih, ki naj pripeljejo narode, države ne glede na različne vere, nazore in tradicije do strpnosti ter boljšega razumevanja in ureditve. Verski boji, ki so v šentjernejški noči razplamteli v skrajnost enostranske uveljavitve oblasti, so lahko vzporednica proste asociativnosti tudi za tedanje sodobnost. Prav take razdorne pojave je Henrik IV. živo občutil kot zanikanje vse drugačnih možnosti žitja in urejenosti. Kljub skepsi, ki je nujna posledica ozkih, prečesto osebnointeresnih pojavov in razmer, pa je Henrik ohranil modrost Montaigneovih idealov in tako uravnil „zgraditev države“, ustavil verska nasprotja in deloval v duhu splošnega miru in razumevanja med narodi, želeč ostati bližu ljudstva. A postal je žrtev fanatizma, proti kakršnemu se je vse življenje boril. Seveda moramo k tej skopi navedbi domisliti pisateljevo spretno biografsko nizanje, vnašanje etičnih maksim, odstiranje spoznavne resnice in ne nazadnje tudi fabulativno predivo. Morda da je vmes tudi idealizacija Henrika Četrtega, zlasti glede večjih programskih načel, kot jih je zmožna tedanja družba; zato so zamisli včasih že kar revolucionarne in gotovo bolj namenjene za neka splošna načela in kot tvorne smernice poznejšega časa. Samo s takih gledišč kaže prebirati in razumeti „Henrika Četrtega“. Roman je napisala CZ, za lepo, skladno opremo je poskrbel Matjaž Vipotnik. Prevajalka Seta Oblakova pa je očitno znala usklajeno prevesti obsežno delo.

I. G.

Popravek

Pri članku „Pripisavek h kibernetiki“ iz prejšnje številke se naslov pravilno glasi: „Pripisavek k psihokibernetiki“.

Razstava v Novi Gorici

Naš akademski slikar in pedagog Silvo KOMEL je pripravil v Novi Gorici razstavo svojih olj. Objavljamo fotografijo ene izmed njegovih abstrakcij.

NOVE STROKOVNE KNJIGE

1. Prosveta, obrazovanje i vaspitanje u Srbiji. Beograd, Zavod za izdavanje udžbenika SR Srbije 1971.
2. M. Rodić: Vežbe i zadaci za proveru znanja i samostalan rad učenika iz matematike za 3. razred osnovne škole. Beograd, Tehnička knjiga 1972.
3. Aleksić: Vežbe i zadaci za proveru znanja i samostalan rad učenika iz matematike za 2. razred osnovne škole. Beograd, Tehnička knjiga 1972.
4. Aleksić: Vežbe i zadaci za proveru znanja i samostalan rad učenika iz matematike za 1. razred osnovne škole. Beograd, Tehnička knjiga 1972.
5. Stručna tumačenja i uputstva za rad po posebnom nastavnom programu za dokvalifikaciju učitelja razredne nastave. Beograd, Zavod za osnovno obrazovanje i obrazovanje nastavnika SR Srbije 1972.
6. Andjelko Kuzmanović: Naš kraj, Priručnik poznavanja prirode i društva za učenike 3. razreda osnovne škole. Valjevo 1971.

NAŠI RAZGLEDI

Iz številke 4. NAŠIH RAZGLEDOV priporočamo bralcem:

- Tomo Tadel: Politična ekonomija in naša stvarnost (str. 97)
- Lojze Vezočnik: Gospodarsko povezovanje zahodnoevropskih držav (str. 98)
- Jože Goričar: Družbeni konflikti in socialistični razvoj Jugoslavije (str. 100)
- Dr. Stojan Plesničar: Preprečevanje in zdravljenje novotvorb (str. 104)
- Mirko Zupančič: Drama (str. 111)
- Dr. Zdravko Mlinar: Znanje o družbi naj gradi, ne le komentira (120)
- Mao je radoveden (str. 121)
- Nixon in Kissinger — človeka 19. stoletja (str. 122)
- Na kosilu z Malrauxom (str. 124)
- Lynchov načrt; zdaj že vsi vedo, da se bo Irska združila — čez deset ali dvajset let (str. 127)
- Nixonova Amerika (str. 131)
- Srednji vek se je že začel (str. 132)

Mirko Šušteršič: Po mojih lovskih stezah

Založila Lipa, Koper. V predgovoru pravi Saša Vuga o avtorju in knjigi naslednje: — Prišel bo čas, ko bo treba celotno spregovoriti o tem osemdesetletniku, enem najbolj zaslužnih mož v zgodovini slovenske lovske besede. Knjiga je priča o poteh, ki jih je pod ujami usode prehodil naš človek, o kruhu, ki ga je moral poiskati daleč stran od ljubljenih domačih host in gor, o čustvih, ki so jarmile srce, ko se je mrak spet in spet razmikal. Pod temi zgodbami se kot rane pod oblížem skrivajo pretresljivosti, ki so jih rodile trdna zvestoba do slovenskega naroda, sla po svobodi in hrepenenju po pravičnosti. S spoštovanjem dajemo to knjigo na svetlo.

Mi bi le še dodali: Knjiga zasluži, da jo na knjižni polici uvrstimo ob Erjavčeve Živalske podobe in hkrati ob Avčinovo Tišina šepeta. Z obema ima marsikaj skupnega.

R. ROŽEK

Razprava o mladosti Ivana Tavčarja

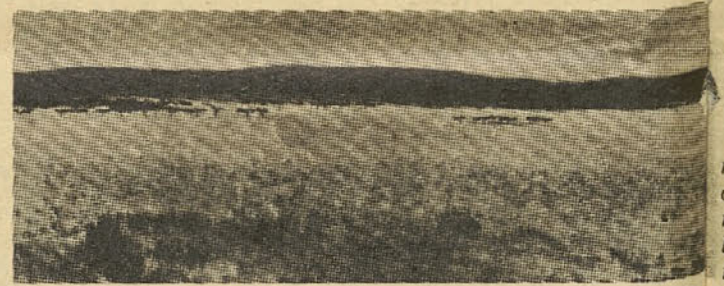
V zbirki Razprave in eseji je izšla pri Slovenski matici razprava Branka Berčiča „Mladost Ivana Tavčarja“. Gre za razpravo, ki s pozitivistično metodologijo odkriva mladostna leta ene najbolj zapletenih pisateljskih osebnosti naše leposlovne klasike. Branko Berčič si je zadal nalogo, da osvetli Tavčarjevo življenje od otroštva pa do konca visokošolskega študija, misleč pri tem na dvojce: Tavčarjeva mladost je najožje povezana s poznejšim literarnim delom, saj se je pisatelj pogosto vračal v svet knežkega življenja, mladostnih spominov in vezi, po drugi strani pa se v tem času ni mogel izogniti različnim vplivom, kar je odsevalo v čisto spreminjajočih se okoliščinah. Kakor je bila tudi Tavčarjeva mladost že poprej obravnavana, pa je obseg Berčičeve razprave z dosežki mnogo večji od dosedaj znanega. Z pozitivističnimi merili je avtor želel priti do jasnejših pogledov glede Tavčarjeve osebnosti, njegovih nazorov in razgledanosti, kako se je oblikoval svetovni nazor, pa tudi o Tavčarjevem mladostnem literarnem liku. Prav slednje pa bi — glede na postavljene zahteve — avtor lahko razširil, nadrobneje opredelil.

PEDAGOŠKI ČASOPISI NEKOČ: O telovadbi

Paragraf 60. šolskega in učnega reda veleva, da naj se v ljudski šoli tudi o telovadbi podučuje. Temu paragrafu se je uže tu pa tam nekoliko vstrelalo, kajti pričelo se je uže v mnogih šolah v telovadbi podučevati in se še podučuje; a v nekaterih se je to zopet opustilo. — Da bi se temu paragrafu zadostovalo, morala bi vsaka šola primerno telovadišče t.j. ograjeni ali zaplankani prostor in vsaj nekoliko narbolj potrebnega telovadnega orodja... Dokler pa teh najpotrebnejših učilnih pripomočkov ne bomo imeli, dosegli bomo s telovadbo malo, kajti vaj, ki bi se v tesni, navadno z mladino prenapolnjeni šolski sobi izvrševati mogle, ni veliko, in ako bi se dan za dnevom ene in iste vaje ponavljale, pristudile bi se našim šolarčkom tako, da ne bi marali slišati o njih, tem manj pa, da bi jih z veseljem izvrševali. — Da pa bi učitelj sredi vasi ali terga ali, kjer uže šola stoji, na prosto odperem kraji čez „špago“ skakal in druge telovadne vaje in igre vodil, kjer bi vse vanj zijalo in se morda še prav po domače iz njega norčevalo, to tirjati bi bilo vendar malo preveč. Navedel bi lahko še mnogo vzrokov, s katerimi bi jasno dokazal, da se v telovadbi na prosto — odprtih krajih nikakor uspešno ne more poučevati; a to ni moj namen, temuč navesti hočem tu le nekoliko prostih in rednih vaj, ktere dekčki in deklice ob enem v šolski sobi lahko izvršujejo.

Prej kd se začne v telovadbi podučevati, naj se mladini korist in namen telovadbe prav

učiteljski tovariš 1871 str. 195 — 196.

RAZSTAVI

V galeriji Mestne hiše v Kranju so 25. februarja odprli razstavo slik akademskega slikarja Petra Adamiča. Slikar se nam predstavi s svojimi svežimi akvareli, ki nas prav presenetijo, saj so povsem novi — tako po tehniki kot po svojevrstni likovni govorici.

Tehnično dovršeni akvareli zajemajo motive iz krajine. Polizredno občutene barvitosti jih odlikuje povsem nov način ploskane prikaza pokrajine. Akvarelna pokrajina je razdeljena na pasove oziroma ploskve: nebo, polje, voda, tu pa tam drevo ali gm. Spodnja ploskev je približana očem tako, da dobimo ob gledanju dovršen občutek globine in plastičnosti. Vsa dela so slikarsko izredno čista in zanimiva v svoji prepričljivi preprostosti. Moderna oblika slikanja, skromnost uporabljenih elementov in elegantna lahkotnost — to so odlike Adamičevih akvarelov. Še zanimivost: slikar je z enako predanostjo slikal oranžno-rjavo, žgočo afriško savano in osvežujočo, zeleno, domačo sorško pokrajino ter na razstavi soočil s presenetljivim uspehom. Ni dvoma, da je slikarjev uspeh plod dolgega iskanja in dela. Lahko ga prištejemo impresionistom — krajinarjem, ki so svojim impresijam dali prepričljivo, moderno obleko.

Slikar Peter Adamič se je rodil 1929 v Ljubljani, kjer je tudi diplomiral na akademiji za likovno umetnost. Predstavil se je samostojnimi razstavami doma in po svetu. Je član Groharjeve slikarske kolonije in od lani član dolenjske slikarske kolonije „Mlin ob Krki“. Živi in dela v Ljubljani in Škofji Loki.

V istem času razstavlja v galeriji Prešernove hiše v Kranju akademski slikar starejše generacije France Godec. Tudi on je impresionist — krajinar (vpliv poznega impresionizma). Zanimiva je primerjava med obema slikarjema. Čeprav ju veže ista smer (impresionizem), se razlikujeta ne le po generaciji, temveč tudi po interpretaciji, tehniki in barvitosti. France Godec je svojo razstavo imenoval „Potok in zima“. S tem je napovedal vsebinsko večino svojih del. Na razstavljenih oljih začutimo zasanjano zimsko pokrajino prikazano s hladnimi barvami: bela, modra, siva in črna barva, tu pa tam prevlečena z rjavo meglico. Sonca ni. Slike spominjajo na načinu na Jakopičeve, le da so Jakopičeve tople, sončne. „Kolo v snegu“, „Zima ob potoku“, „Potok popoldne“, „Ob Savi“, „Mrtva savska struga“, „Vas v ivju“ nas peljejo v hladno zimsko pravljico. Pri slikarju so prisotne stare slikarske vrednote, obogatene z njemu lastnimi variacijami. France Godec je dobro znan in priljubljen pri kranjskem občinstvu, saj je pred časom skoraj sleherni leto razstavljal v Kranju. Slikar je pred 40. leti diplomiral na zagrebški Akademiji za likovno umetnost.

Mnogoštevilni obiskovalci so po ogledu obeh razstav poslušali koncert Haendlovih, Scarlattijevih, Mozartovih, Chopenovih, Debussyjevih del v izvedbi Marine Horakove (klavir) in Fedje Rupli (flavta) v renesančni dvorani Mestne hiše.

TEA DOMINKO

Komisija za volitve, imenovanja in kadrovske zadeve **SKUPŠČINE OBČINE LOGATEC**

razpisuje prosto delovno mesto

RAVNATELJA OSNOVNE ŠOLE GORENJI LOGATEC

Za delovno mesto se lahko prijavijo kandidati, ki imajo poleg splošnih pogojev za delo še posebne pogoje, določene v 89. členu zakona o osnovni šoli (Ur. list SRS, št. 14/69).

Kandidati naj pošljejo prijave s kratkim življenjepisom in dokazili o izpolnjevanju zahtevanih pogojev v 20 dneh po objavi tega razpisa na naslov: komisija za volitve, imenovanja in kadrovske zadeve skupščine občine Logatec — Dolenji Logatec 191.

Komisija za volitve, imenovanja in kadrovske zadeve **SKUPŠČINE OBČINE LOGATEC**

razpisuje prosto delovno mesto

RAVNATELJA VZGOJNEGA ZAVODA GORENJI LOGATEC

Za delovno mesto se lahko prijavijo kandidati, ki imajo poleg splošnih pogojev za delo še posebne pogoje:

višja ali visoka izobrazba defektološke, pedagoške, psihološke ali sociološke smeri in 5 let ustreznih delovnih izkušenj, moralne in politične kvalifikacije

Kandidati naj pošljejo prijave s kratkim življenjepisom in dokazili o izpolnjevanju zahtevanih pogojev v 20 dneh po objavi tega razpisa na naslov: komisija za volitve, imenovanja in kadrovske zadeve skupščine občine Logatec — Dolenji Logatec 191.

Osnovna šola Komenda-Moste občina KAMNIK

razpisuje za določen delovni čas

učitelja za razredni pouk, U (4. razred)

za čas od 10. marca do 30. junija 1972

Proslava v goriškem dijaškem domu

V goriškem dijaškem domu so gojenci pod vodstvom vzgojiteljice Vide Pahorjeve pripravili zanimivo proslavo. Slovenski kulturni praznik so počastili z interpretacijo pesmi Simona

Gregorčiča, Iga Grudna, Alojza Gradnika in Srečka Kosovela. Na proslavi so sodelovali predstavniki vseh razredov in vseh šol: osnovnošolci, srednješolci in višješolci. S. Skočir

Umetnici sta jih navdušili

Ob slovenskem kulturnem prazniku so povabili učenci osnovne šole v Šmartnem pri Litiji na svojo proslavo znani slovenski umetnici: igralko Elviro Kraljevo in operno pevko Vando Gerlovičevo. V polni šolski avli, kjer je bilo poleg učencev in učiteljev tudi nekaj odraslih poslušalcev, sta gostji izvedli zanimiv kulturni spored, ki je navdušil prav vse. Težko je reči, kaj je bilo bolj privlačno, petje ali umetniška pripoved. Elvira Kraljeva je poleg Župančičevega govora o Prešernu mladini predstavila še pesnikove Sonete nesreče in odlomek iz Bevkove Moje prve knjige, sopranistka Vanda Gerlovičeva pa je zapela poleg dveh slovenskih (Vilhar, Nezakonska mati — Cvetko, Starka za vasjo) in dveh tujih samospevov Gračaninov, Stepa — Schubert, Postrv) tudi tri operne arije iz Cavallerie rusticane, Tosce in Madame Butterfly. Za večino učencev je bilo to prvo srečanje z operno glasbo, ki so jo doslej slišali le po radiu, če so ji seveda prisluhnili. Pevko je spremljala s klavirjem pianistka Zdenka Lukčeva. Napovedovalka je seznanila poslušalce tudi z umetniško potjo vseh nastopajočih.

Po proslavi sta se sestali umetnici še s člani literarnega krožka, kjer sta jim v polurnem razgovoru povedali veliko zanimivega. Učenci so najbolj občudovali Borštnikov prstan, ki ga je prejela Elvira Kraljeva leta 1970 na srečanju slovenskih dramskih gledališč v Mariboru ob petdesetletnici svojega umetniškega dela. Vanda Gerlovičeva jim je pripovedovala o gostovanju v Sovjetski zvezi. Kraljeva pa o zadnjih srečanjih s pisateljem Bevkom.

BORIS ŽUŽEK

ZALOŽBA MLADINSKA KNJIGA

Prvič na Slovenskem izbor iz vrhunske domače in tuje poezije v izbrano opremljeni knjižni zbirki **Lirika**

Današnji čas, obdobje komaj verjetnih dosežkov znanosti in tehnike, tihi, vendar globoki in prevzemajoči govorici lirskih pesnikov ni posebno naklonjen. Hkrati pa je iz enakih razlogov potreba po umiku v čarobni in včasih celo odrešujoči svet poezije po drugi strani bolj živa kot kdajkoli prej. Zato tudi ta nova knjižna zbirka.

Vsako leto nov komplet šestih knjig s pesmimi šestih velikih lirikov

Zbirka „LIRIKA“ bo izhajala več let in bo ob koncu štela kakšnih sto knjig, v katerih bo predstavljenih prav toliko velikih lirskih pesnikov raznih časov in dežel, od starih Grkov in Rimljanov, prek poetov renesanse in romantike do vrhov sodobne poezije. Vsako leto bo uvrščen mednje tudi po en vrhunski slovenski ali jugoslovanski pesnik.

V sodelovanju z našimi najboljšimi pesniki in prevajalci pripravlja liriko založba **Mladinska knjiga**

V prvih dveh letnikih je že izšlo po šest knjig izbranih pesmi:

Sapho
Macha
Carducci
Musset
Lermontov
Kosovel

Visoka pesem
Trahl
Leopardi
Kočo Racin
Goethe
Prevert

Knjige izhajajo vezane v belo platno ali pa so broširane. Posameznih zvezkov ni mogoče kupiti! Cena kompletov pa je: 1. letnik 180 din (broš.: 72 din); 2. letnik: 200 din (broš.: 100 din).

„LIRIKO“ lahko kupite v vseh knjigarnah ali naročite pri zastopnikih in poverjenikih založbe Mladinska knjiga na šolah.

SREČNO NA DIDACTO 1972!

11. Didacta, razstava sodobne šolske tehnologije, bo letos od 14. do 18. marca v Hannoveru. Slovenski prosvetni delavci so pokazali zanjo velik interes, saj se je prijaviло za potovanje v Hannover pri ljubljanskih potovalnih agencijah 525 udeležencev. Kompas jih bo prepeljal okrog 190, delno z avtobusi, delno z letali. Viator ima dve skupini po 110 potnikov, obe skupini, prva za en dan, druga za tri dni, bosta svignili z letalom in premostili razdaljo okrog 800 km v dobri uri in pol, v eno smer seveda. Z letalom bo popeljal svojo skupino 115 potnikov tudi Centroturist (vključno s Slavnikom). Nekaj prijaviteljev pa niti ni moglo najti prostora. Torej okrog 525 doslej registriranih udeležencev! Lepo število v primerjavi s 24 udeleženci iz cele Jugoslavije na eni od prvih Didact te vrste.

jetij in zastopstev. Med te je uvrščena tudi Jugoslavija. Navadno je bila predstavljena bolj skromno. Zanimivo bo, kakšna bo naša mala „šolska Jugoslavija“ v Hannoveru letos. Sava film iz Ljubljane bo nastopil prvič, in sicer s slikami za grafofskop v sodelovanju s firmo Contal.

Aparati za vizualizacijo pouka bodo zastopani zelo bogato. Kar 15 nemških firm in številna inozemska podjetja za fotoindustrijo bodo prikazala ne le aparature, temveč tudi razne fotokemične postopke za izdelavo in razmnoževanje določenih učil. Ljubitelji šolske fotografije pa bodo našli poseben oddelek, ki bo svetoval in praktično prikazoval delo šolskega fotografskega krožka in njegove naloge, da fotografijo koristno vključi v sodobne pedagoške naloge, kot so zbirke diapozitivov, fotografske povečave, snemanje super 8 mm filmov in izdelava drugih poznazoril.

Omenili smo le nekaj drobtinic z bogate mize, ki jo bodo prosvetni delavci predvsem ogledovali in obujali lepe želje. Če pa bodo imeli čas in denar za vstopnino, bodo lahko sledili predavanjem in debatam, saj vključuje Didacta tudi „Didaktični simpozij 1972“, ki bo obravnaval nove metode poučevanja in učenja ob novi pedagoški tehnologiji. Nekaj je že dognano in sprejeto, marsikaj pa je še eksperiment.

Za tolažbo tistim, ki bi pretirano občudovali šolski blišč razvitih dežel, pa navajam podatek strokovnega glasila Aula (december, 1971): nemški zvezni organi, ki pripravljajo gospodarsko in finančno stabilizacijo, so namignili, da bodo prikrajšane tudi šole in še posebej krediti za šolsko opremo; pokrajinski šolski svet za Hamburg (ki ni daleč od Hannovera), pa je omenil že lepe številke na račun

šolske štednje na svojem območju: gre za okrog 1,5 milijona DM.

Transportna podjetja naj poskrbijo za varno vožnjo naših prosvetnih delavcev. Ko smo se pred dvema letoma na Brniku vsedli v jeklenega ptiča in so motorji zagrmeli, so kmalu utihnili, kajti eden od motorjev je kadil kot Turek. Upam, da bo to pot letalska tehnika dobro pripravljena. Srečno pot na Didacta 1972!

Mirko Kambič

Komisija za volitve in imenovanja pri **SKUPŠČINI OBČINE ŽALEC**

RAZPISUJE
prosto delovno mesto

RAVNATELJA POSEBNE OSNOVNE ŠOLE ŽALEC

Ravnatelj šole mora poleg splošnih pogojev izpolnjevati še pogoje za strokovnega delavca z avda za usposabljanje in mora imeti najmanj 5 let ustrezne prakse na posebni osnovni šoli

Pismene ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v roku 15 dni po razpisu komisiji za volitve in imenovanja pri skupščini občine Zalec.

NAŠ PRAVNIK SVETUJE

Inženir na osnovni šoli

VPRAŠANJE: Na naši osnovni šoli poučuje matematika in fiziko tovarišica, ki je profesorica rudarstva. Diplomirala je na fakulteti za metalurgijo in na srednji tehniški šoli opravila strokovni izpit. Ali s to izobrazbo lahko poučuje na osnovni šoli, ne da bi dopolnila pedagoško izobrazbo oziroma opravila strokovni izpit za učitelja?

ODGOVOR: Za učitelja na osnovni šoli se zahteva poleg strokovne izobrazbe tudi splošna pedagoška izobrazba, ki jo pridobi z šolanjem na zavodih, katerih diploma se za učitelja zahteva po 61. čl. zakona o osnovni šoli. Učiteljica na vaši šoli ni končala ustrezne fakultete in s tem ni pridobila ustrezne pedagoške izobrazbe. S tem da je opravila strokovni izpit, ni pridobila pedagoške izobrazbe. Steje se, da ima pedagoško izobrazbo oseba z diplomom šole, ki daje v skladu s svojim učnim programom tudi pedagoško izobrazbo. Menimo, da bi morala profesorica rudarstva za

Petdnevni delovni teden

VPRAŠANJE: S pričetkom šolskega leta 1970/71 smo v vzgojnovarstveni ustanovi prešli na petdnevni delovni teden z omejitvijo, da je vrtec odprt tiste sobote, ko je to potrebno (tako so predlagali starši). Pred prehodom na petdnevni delovni teden smo med starši izvedli anketo in dobili soglasje vseh pristojnih forumov. Kljub temu se pojavlja mnenje, da smo postopali nezakonito.

ODGOVOR: Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o petdnevem delovnem tednu v SRS je določil, da morajo dobiti šole pred prehodom na petdnevni delovni teden soglasje ustanovitelja in dovoljenje republiškega sekretarja za prosveto in kulturo. Vendar zakon opisane postopke ne določa za vzgojnovarstvene ustanove. Čas poslovanja vzgojnovarstvene ustanove za predšolske otroke določil po 26. čl. zakona o

vzgojnovarstveni dejavnosti vzgojnovarstveni zavod oziroma ustanovitelj vzgojnovarstvene enote glede na krajevne potrebe in v soglasju z občinskim upravnim organom, ki je pristojen za šolstvo. Ker ste dobili privoljenje ustanovitelja in pristojnega zavoda za šolstvo, ste storili vse, kar zakon predpisuje.

Predčasna upokojitve

VPRAŠANJE: Vljudno prosim za pojasnilo glede predčasne upokojitve. V avgustu 1972 bom namreč dopolnil 35 let službene dobe in tudi 55 let starosti. Zanima me, koliko bi se mi zmanjšala pokojnina, če bi se odločil za predčasno upokojitve. Osebnih dohodki so namreč po samoupravnem sporazumu precej manjši od prejšnjih, zato bi se zaradi tega, pa tudi zaradi predvidenega 10-letnega povprečja osebnih dohodkov odločil za predčasno upokojitve (F. C.).

ODGOVOR: Novi pokojninski zakon, ki bo pričel veljati s 1. 1. 1973, bo dejansko prinesel 10-letno povprečje osebnih dohodkov za ugotovitev pokojnin-

ske osnove. Zato boste v primeru, če boste res izbrali predčasno upokojitve, še vedno lahko izbrali petletno povprečje v vsem letu 1972. Če so osebni dohodki v letu 1972 res nižji od prejšnjih, se boste lahko odločili za povprečje 1967-1971, pri čemer bi se osebni dohodki iz leta 1967 dvignili na količnik 151, osebni dohodki iz leta 1968 na količnik 138 in osebni dohodki iz leta 1969 na količnik 122. Pri tem bi ostali osebni dohodki iz let 1970 in 1971 nespremenjeni.

Ko boste tako lahko sami izračunali mesečno povprečje osebnih dohodkov iz teh petih let, bi se odmerila od tako izračunane pokojninske osnove najprej redna starostna pokojnina, ki bi znašala za 35 let pokojninske dobe 75%. Od tako izračunanega zneska pa bi morali odbiti še po 1,33 odstotka za vsako leto, ki bi vam manjkalo do 60. leta starosti, torej 5 krat 1,33 ali skupaj 6,65%. Tako lahko sami vidite, ali bi spriču tako majhnega odbitka bilo res bolje, da greste v predčasni pokoj, ali pa počakate novega zakona z 10-letnim povprečjem.

Rdeči križ Slovenije
vas vabi na odvzem krvi

Časovni program radnih krvodajalskih akcij za mesec marec 1972

V mesecu marcu bodo redne krvodajalske akcije v občinah Ljubljana-Bežigrad, Ljubljana-Center, Ljubljana-Moste-Polje, Ljubljana-Šiška, Kranj in Litija.

Za kritje vseh potreb po krvi je potrebno, da pride letno na odvzem krvi več kot 70.000 ljudi, in sicer vsak odvzemni dan 200 ljudi. Zato pričakuje organizacija Rdečega križa, da se bodo na odvzem krvi odzvali vsi zdravi občani.

Da bi si prebivalci občin, kjer je redna krvodajalska akcija, lahko pravočasno rezervirali čas, objavljamo program rednih krvodajalskih akcij za mesec marec 1972.

Dolžnost zdravih občanov je, da kri darujejo vsaj nekajkrat v življenju, saj je nehumano zanašati se samo na solidarnost drugih. Dajanje krvi je odsev človečnosti, zato pričakuje RK na odvzem krvi občane spodaj navedenih občin:

Redna krvodajalska akcija: marec 1972

LJUBLJANA-BEŽIGRAD - 3., 4.
LJUBLJANA-CENTER (tel. 310-566) - 1., 2., 7., 10.
LJUBLJANA-MOSTE (tel. 316-690) - 8., 11.
LJUBLJANA-ŠIŠKA (tel. 55-021) - 9., 13., 14., 18.
KRANJ - 15., 16., 17., 21., 22., 23., 24., 28., 29., 30., 31.
LITJA - 19.

RDEČI KRIŽ SLOVENIJE

KUPITE — PREBERITE

Od katedra do Parnasa

Knjigo, ki jo že v nekaj številkah Prosvetnega delavca zapored priporočamo našim bralcem prav zaradi njenih avtorjev, prosvetnih delavcev iz vse Jugoslavije, pogledajmo danes še z enega vidika:

Vsi, ki uče jezike, vedo, kako poživljajoče vplivajo pri pouku jezikov časniki ali leposlovne knjige v učnem jeziku. Ti razbijejo monotonost predpisanih vaj iz učbenikov. Knjiga OD KATEDRA DO PARNASA bo v višjih razredih osnovne šole ali v gimnazijah in strokovnih šolah lahko odigrala to vlogo, saj so v njej prispevki v vseh jezikih narodov Jugoslavije.

Pričakujemo vaših naročil!
Knjiga OD KATEDRA DO PARNASA stane 30.- dinarjev.

Izpolnite naročilnico, jo izrežite in pošljite na naslov: UREDNIŠTVO „PROSVETNEGA DELAVCA“ 61001 LJUBLJANA, Poljanska 6, poštni predal 355-VII. Denar pošljite na tekoči račun PROSVETNEGA DELAVCA: 501-8-26/1

(Tukaj odrezite)

PROSVETNI DELAVEC, Poljanska 6, 61001 LJUBLJANA, pp 355-VII.

NAROČILNICA

Nepreklicno naročam ..... izvodov ZBORNIKA LITERARNEGA USTVARJANJA PROSVETNIH DELAVCEV po 30 dinarjev

Knjige mi pošljite na naslov:

Priimek in ime: .....

Pošta: .....

Kraj, ulica, št.: .....

Celoten znesek ..... bom plačal takoj po prejemu na tekoči račun PROSVETNEGA DELAVCA: 501-8-26/1

(svojeroden podpis naročnika)

(uslužben pri)

Obletnica Kidričevega rojstva

Seja odbora za proslavo

10. aprila 1972 bo Slovenija praznovala 60-letnico rojstva pokojnega Borisa Kidriča. Odbor za proslavo, ki ga sestavljajo predstavniki družbenopolitičnih organizacij in predstavniških organov republike ter mesta Ljubljane, je imel v četrtek svojo prvo sejo. Predsedoval je Božo Kovač. Na seji so razpravljali o vsebini in organizaciji proslavljanj v Sloveniji ter uskladjili številne pobude.

Proslavljanje naj bi bilo čim pestrejšo v delovnih kolektivih, šolah, na univerzi, v okviru družbenopolitičnih skupnosti in na republiški ravni. Prireditve naj bi vsestransko prikazale ustvarjalno in revolucionarno pot pokojnega Borisa Kidriča ter njegovo osebnost, kot se je skovala in vključila v prelomna obdobja novejših slovenske zgodovine. Radlo in televizija ter dnevni in revijalni tisk naj bi obsežneje posredovali posamezne prireditve ter hkrati zasnovali lasten program.

Odbor se je seznanil s pobudami kolektivov, ki nosijo ime po pokojnem Borisu Kidriču. Takih je v Sloveniji preko 20. Predstavniki iz Kidričevega so ugotovili, da se seznanili s svojim programom prirediteljev Slovensnosti v Kidričevem ob 8. aprila t. leta.

Proslava v Ljubljani bo v ponedeljek, 10. aprila v hali Tivoli v obliki govornega in kulturnega programa.

ODBOR ZA PROSLAVO 60-LETNICE
BORISA KIDRIČA

V založbi ČZP »KMEČKI GLAS«

je izšla knjizica o priljubljenem prijatelju otrok in mladine

PAPIGA SKOBČEVKA

posebno bo razveselila tiste, ki imajo že doma eno ali več papig in tudi one, ki jo bodo šele kupili.

Vsem prednaročnikom jo bomo poslali po pošti. Prosimo, da kupnino poravnate. Vsakdo, ki želi naročiti knjizico, jo lahko plača po 15 dinarjev in znesek nakaže na naš ziro račun: NB 501-1-125/1. „Papigo skobčevko“ lahko kupite tudi v upravi ČZP „Kmečki glas“ 61001 Ljubljana, Miklošičeva 4, pp 47.

NAROČILNICA

Naročam pri ČZP Kmečki glas, Ljubljana, Miklošičeva 4, pp 47/L PAPIGO SKOBČEVKO 1972

Naslov naročnika:

Ime in priimek .....

Kraj in številka .....

Številka in naziv pošte .....

(podpis naročnika)

Kinematografi prikazujejo

To pot je izhodišče filma lju-bezen med profesorico in di-jakom. Dogaja se nekje na jugu Francije. Škoda, da je film vse preveč fotografiran in premalo umetniško upodobljena resnič-nost.

m. b.

ZALJUBLJENE ŽENSKÉ (FEST 1972) - film Kena Rus-sella, je blesteča ekranizacija Lawrenceovega romana. Pred-vsem se mu je posrečil izbor igralcev. Kamera nas postavi v čas in prostor romana, nekateri prefinjeno izbrani vodilni mo-tivi silijo gledalca k aktivnosti posebne vrste. Konflikt med svobodnim povezovanjem ljudi in predsodki, ki jih nosimo v sebi zaradi rojstva v določenem okolju kot med neodvisnostjo in snobizmom, ne bodo občutili tisti, katerim so le-ti tuji.

m. b.

UMRETI OD LJUBEZNI (FEST 1972) je film Andrea Cayatta, ki ponovno ekranizira resnične tragične dogodke, ki jih povzročata dvolična družba.

m. b.

Ob 150. obletnici Petra Podreke

V februarju je minilo 150 let, od-kar se je rodil v Špetru ob Nadiži v Beneški Sloveniji veliki buditelj Be-neških Slovencev Peter PODREKA. Študiral je v Cedađu in Vidmu, kon-čal bogoslovje in služboval v Trčmu (roj. kraju Ivana Trinko-Zamejske-ga), zadnja leta v RONCU ob Na-diži.

Bil je prvi slovenski pesnik v Be-neški Sloveniji in učitelj. Ze tedaj je poučeval iz slovenskih knjig, širil slovenske liste (Danico in Novice) ter Mohorjeve knjige. L. 1854 je dal v Gorici tiskati „Katekizem za Be-neške Slovence. Peter Podreka je pi-sal tudi pesmi - tri so objavljene v knjizici „Oj Božine“, ki je izšla 1866 v Cedađu. V Roncu je poučeval svoje rojake v „umnem sadjar-stvu“. Znano je, da je Peter Podreka sodeloval tudi s poljskim slavistom Baudouinom de Cour Tenavem. Ko ga je ta obiskal v Roncu, mu je dal precej gradiva za nadaljnji študij je-zika Beneških Slovencev in Rezi-janov.

S.

Pred ločitvijo staršev je dru-žinsko ozračje navadno nabito s trenji; takšen nemiren dom ne more otroku več nuditi var-nosti. Z medsebojnimi prepiri ter včasih celo z medsebojnim telesnim obračunavanjem po-stavljajo starši otroka v mučen položaj, ga pritegujejo v svoje spore, zahtevajo od njega, da pove, s kom „držiti“ ter prek nje-ga sproščajo svoja naelektrena čustva. Obremenjeni s svojimi težavami tudi nimajo pravega časa za otroka. Zaradi razkla-nosti čustev do staršev ter občutij krivde zaradi tega postaja otrok osamljen, v sebi negotov, prestrašen, napadalen ali pa miacen ter brez prave volje.

PARTIZANSKA KNJIGA

LJUBLJANA, VODNIKOVA 43

ŽIVLJENJE V NARAVI

Vsi, ki radi ubežite asfaltnemu vrvežu k naravi in znate pri-sluhniti njenemu utripu!

V knjigi ŽIVLJENJE V NARAVI boste našli nasvete, kako se preživite sredi narave, izgnani iz civilizacije.

Bivanje na planem, preproste gradnje v naravi, izhod človeka v planinah brez opreme, bivakiranje.

Povsem novi so podatki o prehrani iz naravnih virov: stru-pene in užitne rastline, improviziran lov, problem vode in ognja.

Začuden boste nad magično močjo narave. Postala vam bo blizu kot mati, če boste znali sprejeti iz njenih rok vse, kar vam nudi.

Format 14 x 21, 700 strani, 500 risb in fotografij, barvni posnetki iz narave.

Prednaročniška cena 85, v prosti prodaji 100 din.

FOTOMONOGRAFIJA

TITO

Fotomonografija TITO - knjiga trajne vrednosti!

Na pristopen način slika življenjsko pot Josipa Broza Titā in nam približa njegove dosege v političnem in kulturnem svetu.

Prva naklada naglo razprodana!

Do maja 1972 izide dopolnjena izdaja.

Zaradi velikega zanimanja bo natisnjena v srbskem (cirilica), albanskem, francoskem, angleškem, nemškem in italijanskem jeziku.

Format 25 x 31

Prednaročniška cena 260,00, v prosti prodaji 300,00 din.

Na knjigi ŽIVLJENJE V NARAVI in FOTOMONOGRAFIJO TITO se lahko naročite kar v Partizanski knjigi, Ljubljana, Vodnikova 43, tel. 56-498 ali pri njenih poverjenikih.

KMETIJSKI IZOBRAŽEVALNI CENTER CELJE

Ljubljanska cesta 97

razpisuje

za šolsko leto 1972/73 prosto delovno mesto:

1. VZGOJITELJICE

2. UČITELJICE GOSPODINJSTVA

Pogoji:

pod 1. višja šolska izobrazba

pod 2. višja gospodinjstva šola

Za obe delovni mesti je na voljo samsko stanovanje.

JE IZDALA PRIROČNIK

Državna založba Slovenije

TELESNA VZGOJA V MALI ŠOLI

NAPISALA GA JE PROF. JOŽA TRDINA

Priročnik bo nenadomestljiv pripomoček tako za vzgojiteljice v pred-šolskih ustanovah kakor tudi za učiteljice v prvih razredih osnovne šole. Avtorica je poleg splošnih uvodnih poglavij natančno obdelala vrsto telesno-vzgojnih vaj in spretnostnih iger, ki bodo zelo poživile pouk telesne vzgoje.

VAJE IN IGRE SO ILUSTRIRANE Z VEČ KOT 40 FOTOGRAFIJAMI. KNJIGA IMA 112 STRANI, STANE PA 33 DIN.

Priročnik je na voljo v vseh knjigarnah, lahko pa ga naročite tudi neposredno pri upravi založbe

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE
61000 Ljubljana, Mestni trg 26

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE - ODDELEK ZA UČILA

SPOROČA

vsem šolam, da ima na zalogi še nekaj obdelovalnih strojev za tehnični pouk v delavnicah, in sicer:

EMCO STAR s ca. 25 priključki 9.800 din

EMCO REX brez motorja (skobeljnik) za priključek na EMCO STAR 4.500 din

EMCO REX z motorjem (samostojen skobeljnik) 6.600 din

MAXIMAT za obdelavo kovin 24.000 din

Komplet za graviranje »BURGESS« 600 din

Na zalogi so še zbirke »Fischer Technik«

po stari ceni (komplet 5 zbirk za 2000 din)

Vse stroje lahko dobite na ODDELKU ZA UČILA, naslov:

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE
61000 LJUBLJANA, Mestni trg 26